

Informatyka 1

Wykład II

Algorytm, podstawowe notacje, typy danych i wyrażenia

*Robert Muszyński
ZPCiR IIAiR PWr*

Zagadnienia: pojęcie algorytmu, diagramy algorytmów, przejście od algorytmu do programu, zapis składni programu, typy danych, operatory, wyrażenia, zmienne, instrukcje, struktura programu, instrukcja złożona, sekwencja instrukcji

Copyright © 2001–2005 Robert Muszyński

Niniejszy dokument zawiera materiały do wykładu na temat podstaw programowania w językach wysokiego poziomu. Jest on udostępniony pod warunkiem wykorzystania wyłącznie do własnych, prywatnych potrzeb i może być kopiowany wyłącznie w całości, razem ze stroną tytułową.

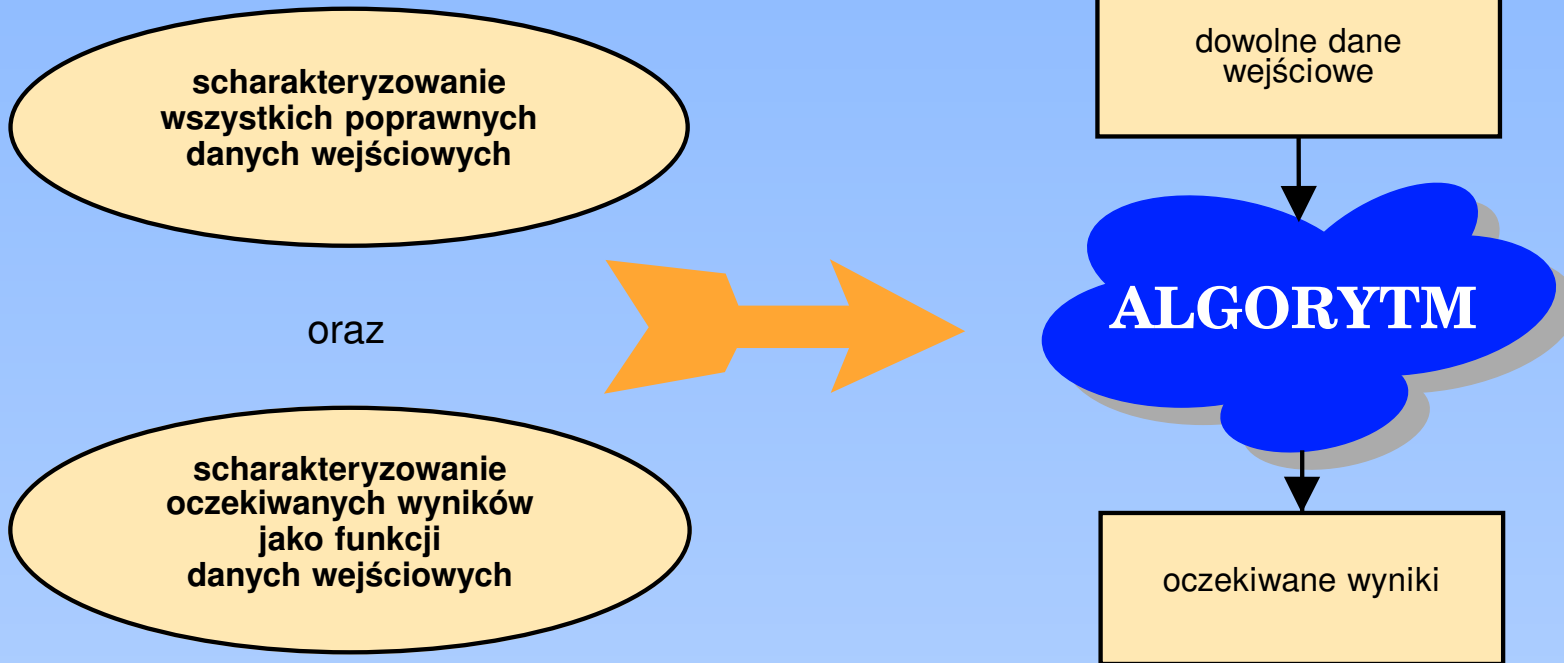
Algorytm

**scharakteryzowanie
wszystkich poprawnych
danych wejściowych**

oraz

**scharakteryzowanie
oczekiwanych wyników
jako funkcji
danych wejściowych**

Algorytm

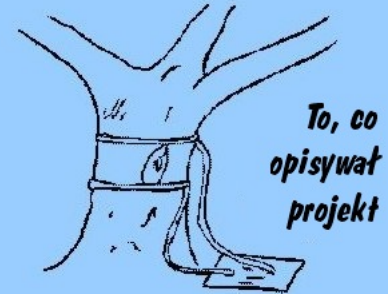
**Etapy budowy
systemu
informatycznego
dla przedsiębiorstwa**

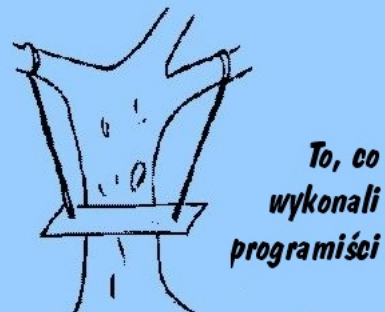
Etapy budowy systemu informatycznego dla przedsiębiorstwa

Etapy budowy systemu informatycznego dla przedsiębiorstwa

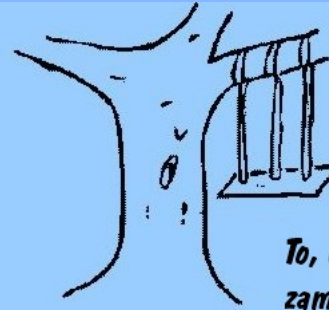
Etapy budowy systemu informatycznego dla przedsiębiorstwa

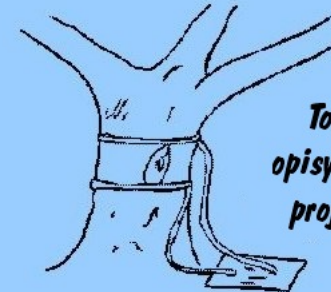
Etapy budowy systemu informatycznego dla przedsiębiorstwa

To, co klient zamówił

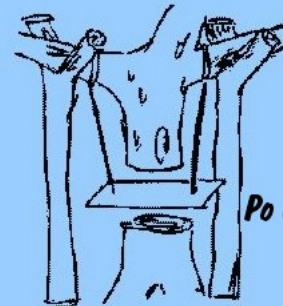
To, co analityk zrozumiał

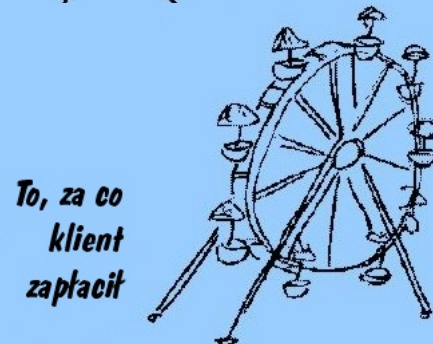
To, co opisywał projekt

To, co wykonali programiści

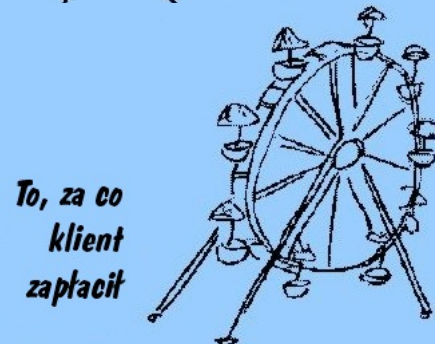
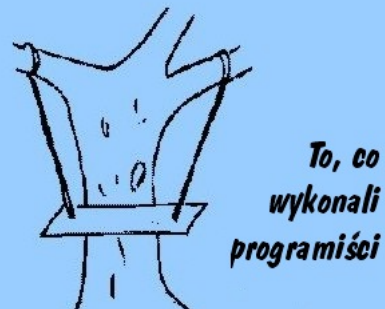

Po uruchomieniu i wdrożeniu

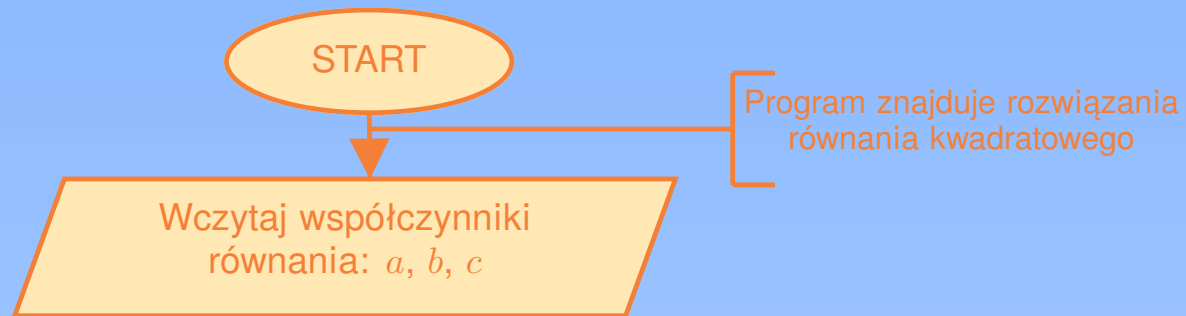
To, za co klient zapłacił

Etapy budowy systemu informatycznego dla przedsiębiorstwa

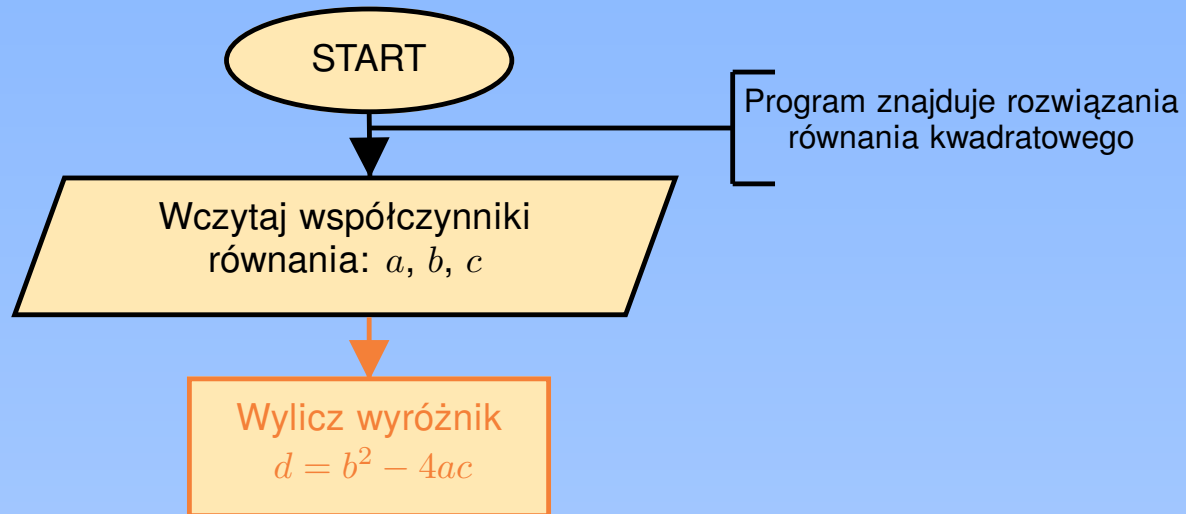

Autor nieznan

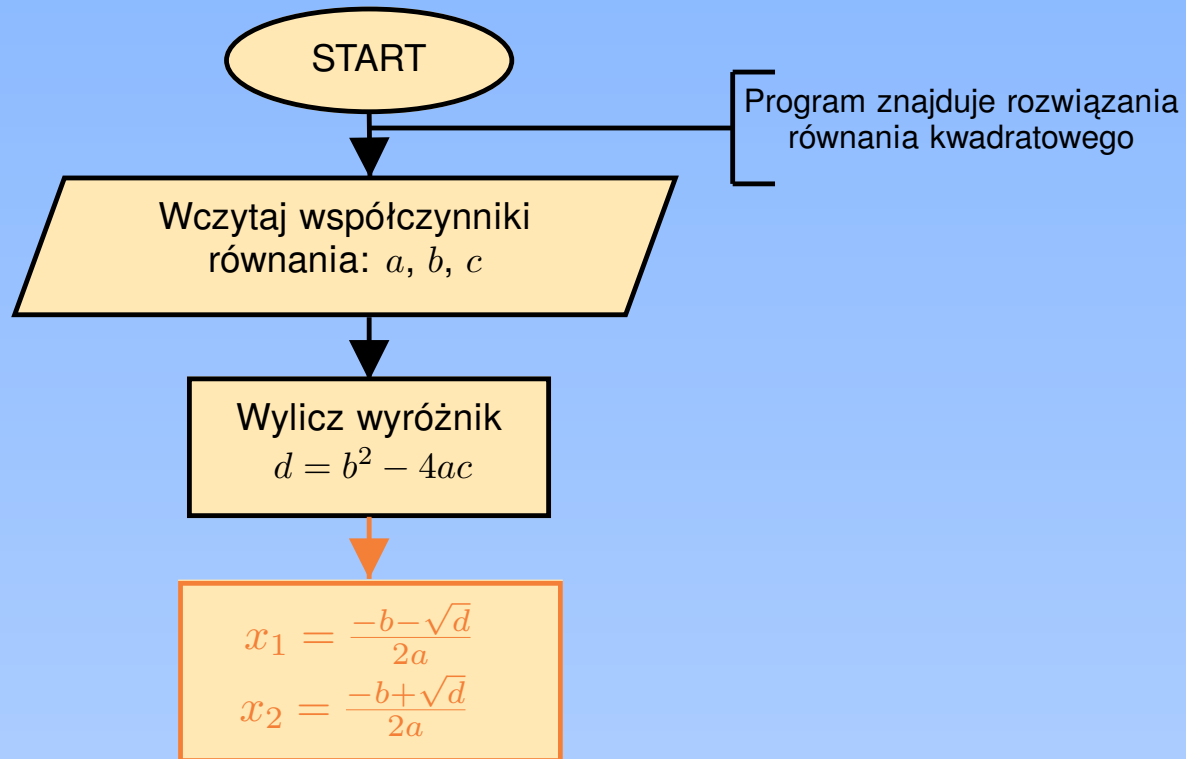
Przykładowy algorytm

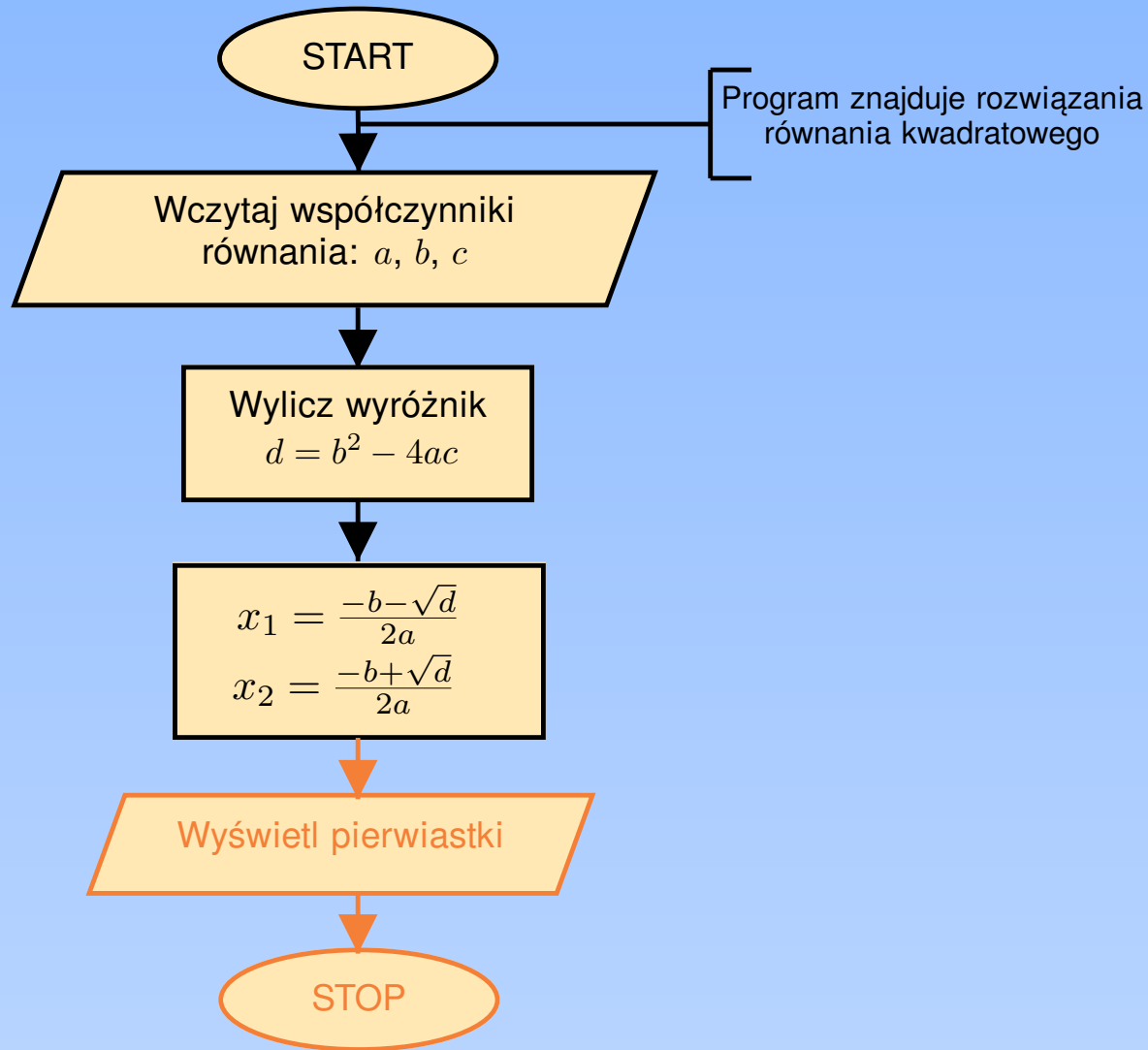
Przykładowy algorytm

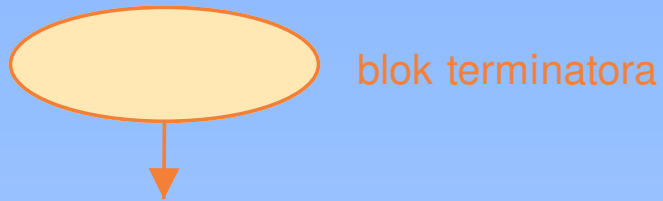
Przykładowy algorytm

Przykładowy algorytm

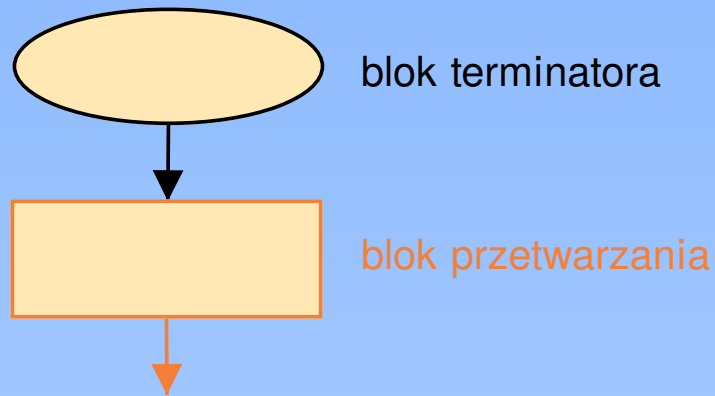

Diagramy algorytmów

Elementy składowe schematów blokowych algorytmów.

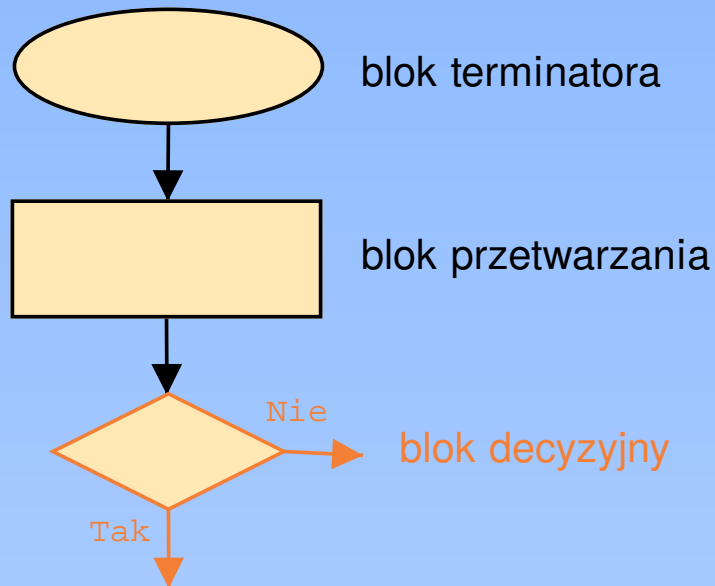
Diagramy algorytmów

Elementy składowe schematów blokowych algorytmów.

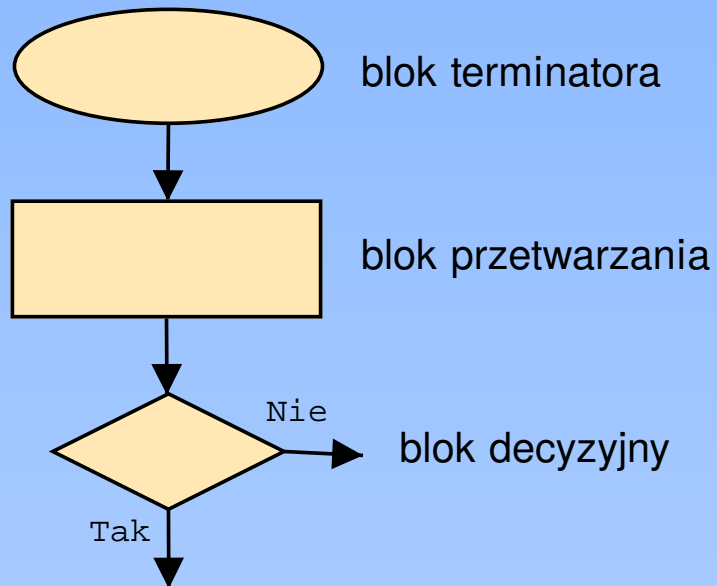

Diagramy algorytmów

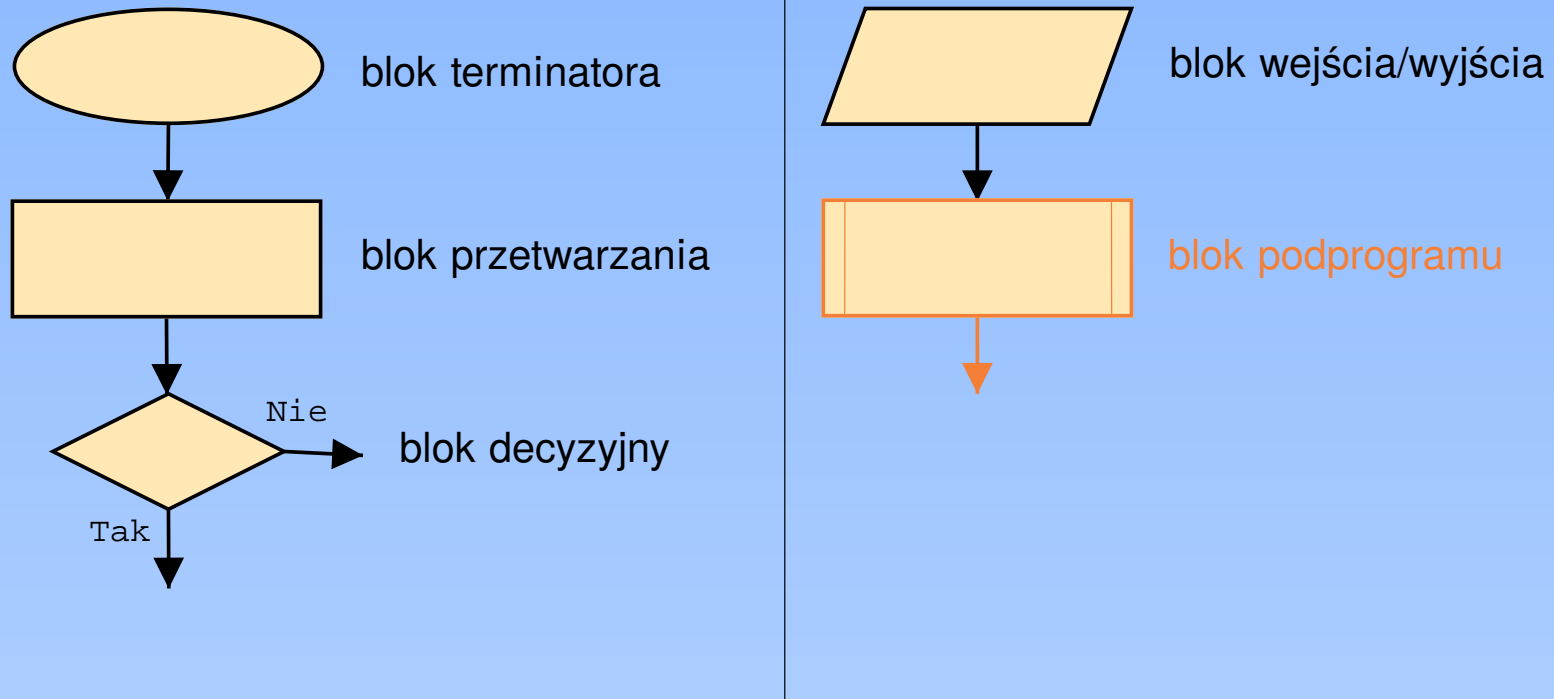
Elementy składowe schematów blokowych algorytmów.

Diagramy algorytmów

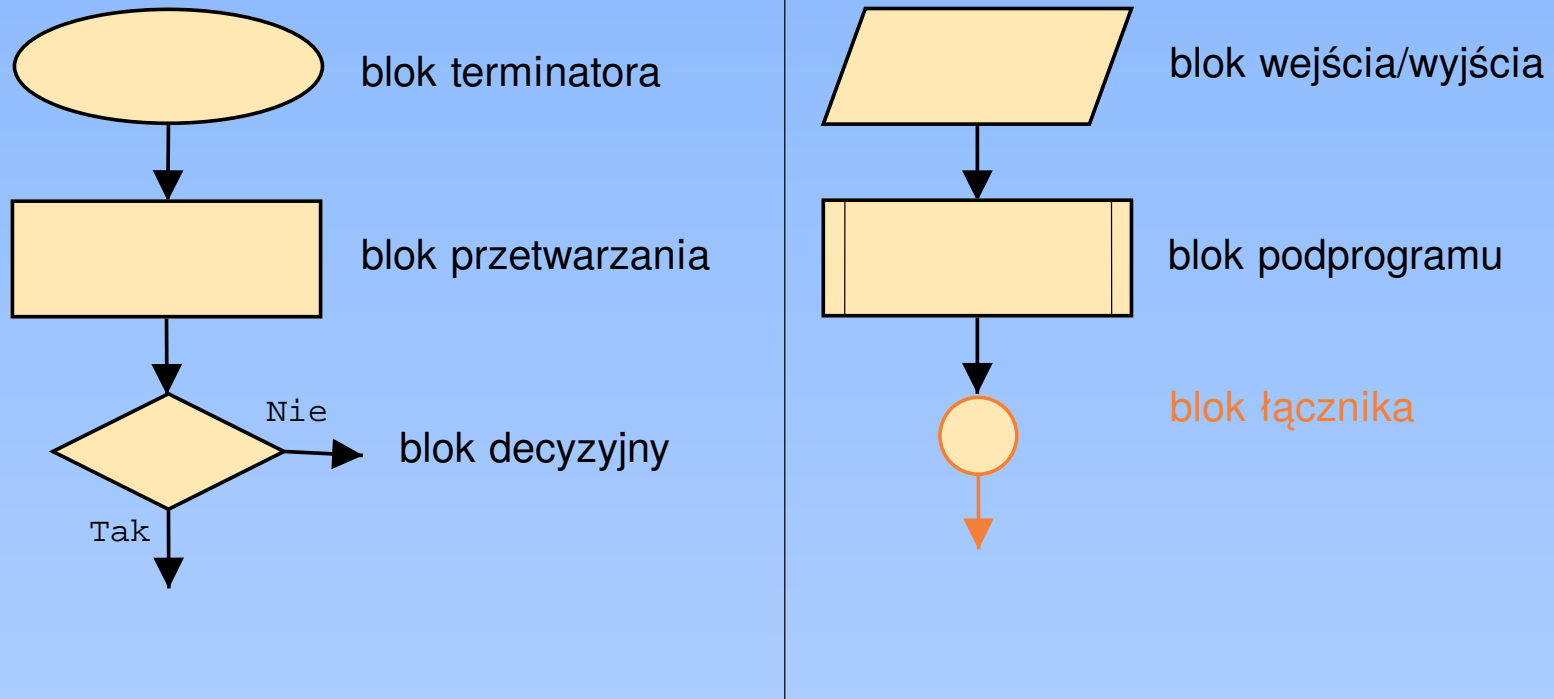
Elementy składowe schematów blokowych algorytmów.

Diagramy algorytmów

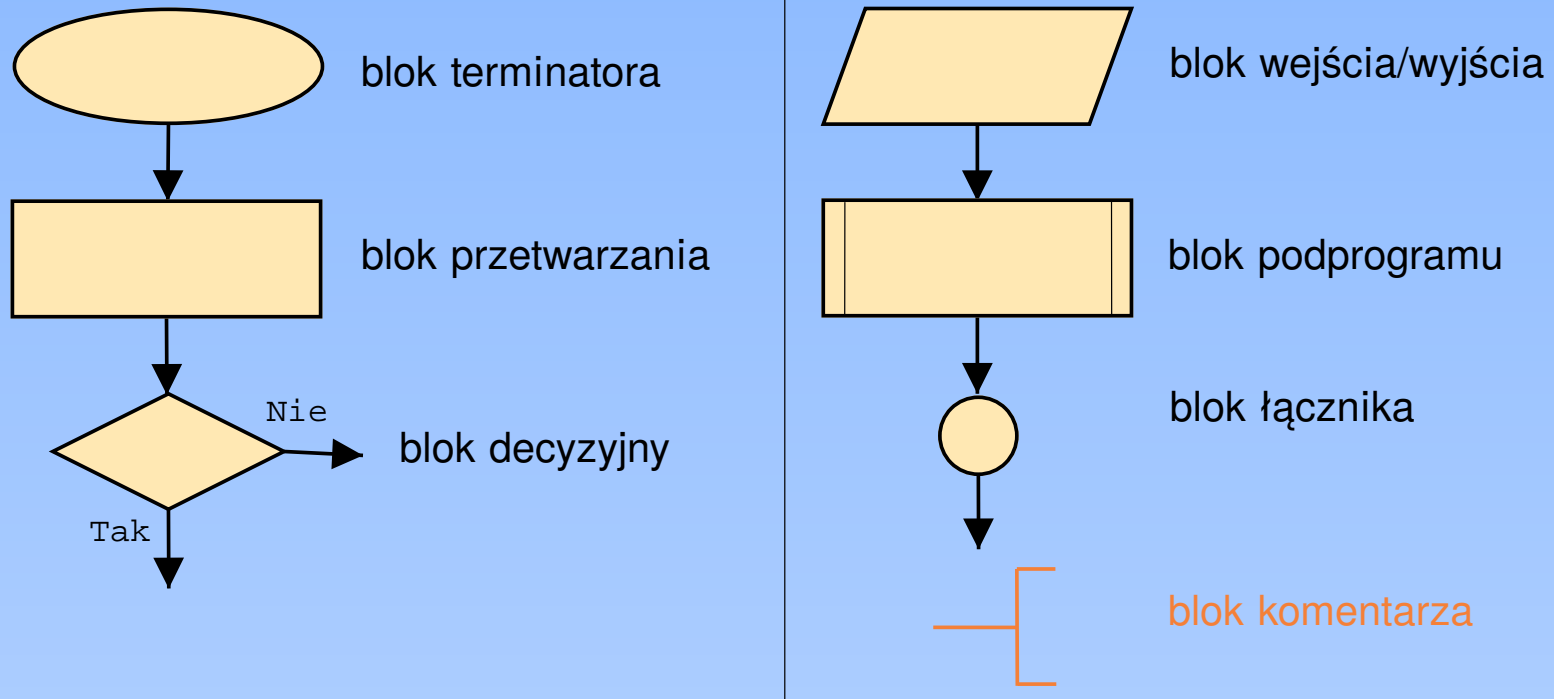
Elementy składowe schematów blokowych algorytmów.

Diagramy algorytmów

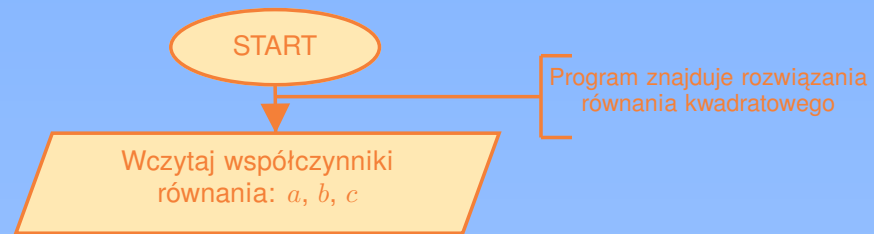
Elementy składowe schematów blokowych algorytmów.

Diagramy algorytmów

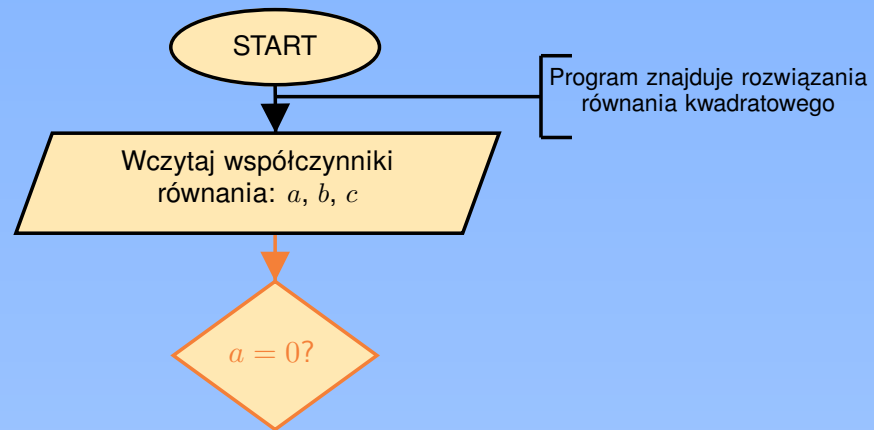

Elementy składowe schematów blokowych algorytmów.

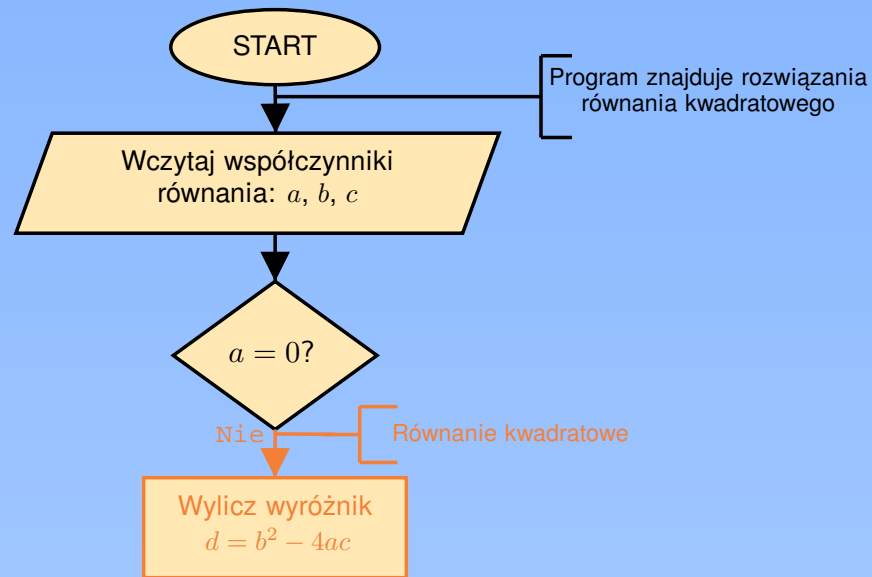
Przykładowy algorytm — cd.

Przykładowy algorytm — cd.

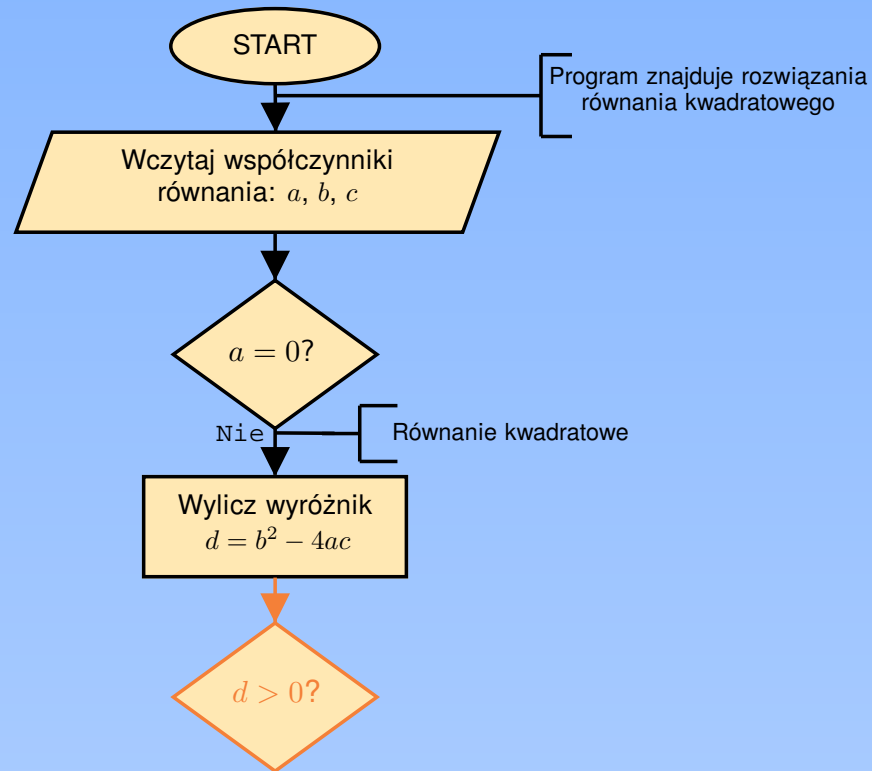

Przykładowy algorytm — cd.

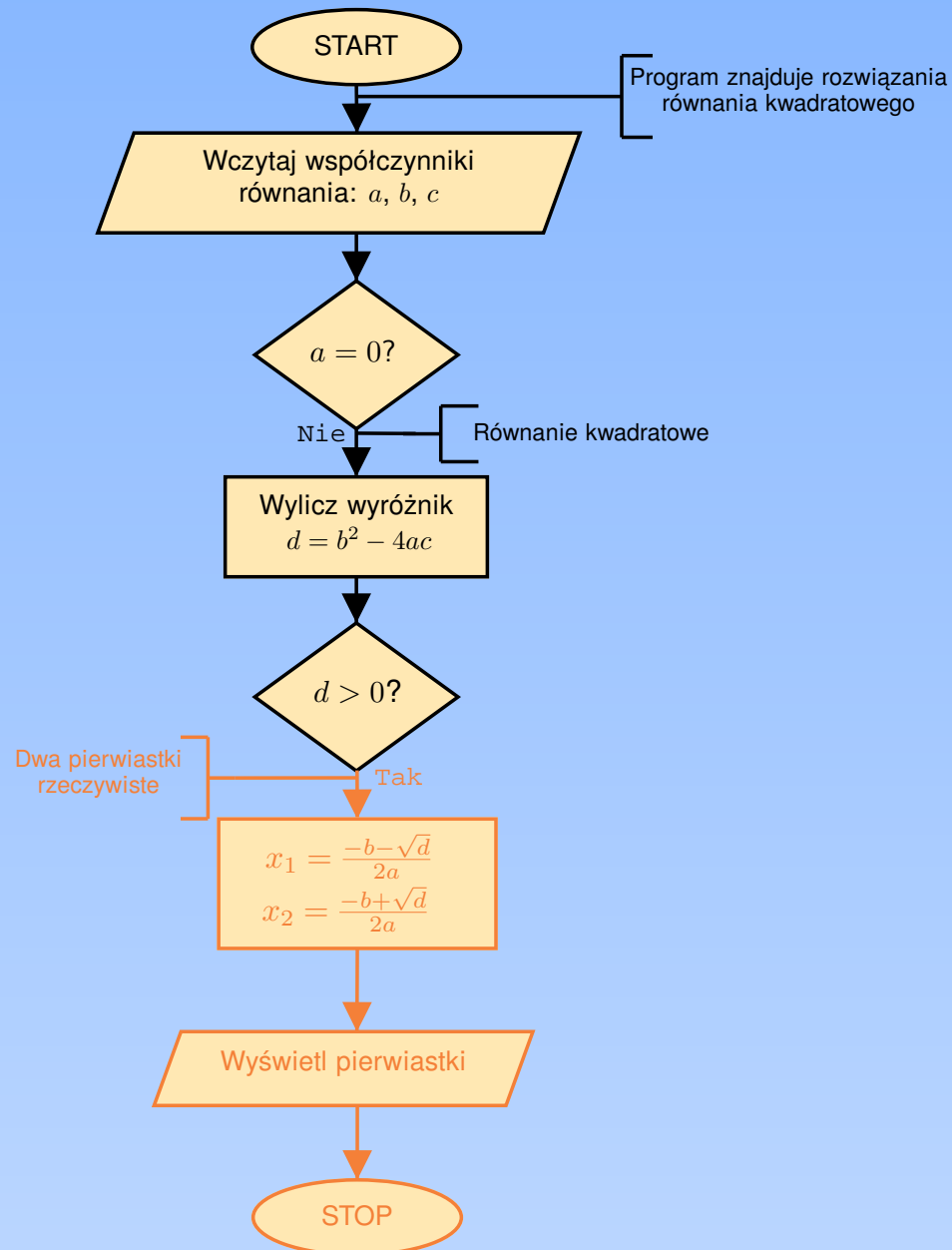

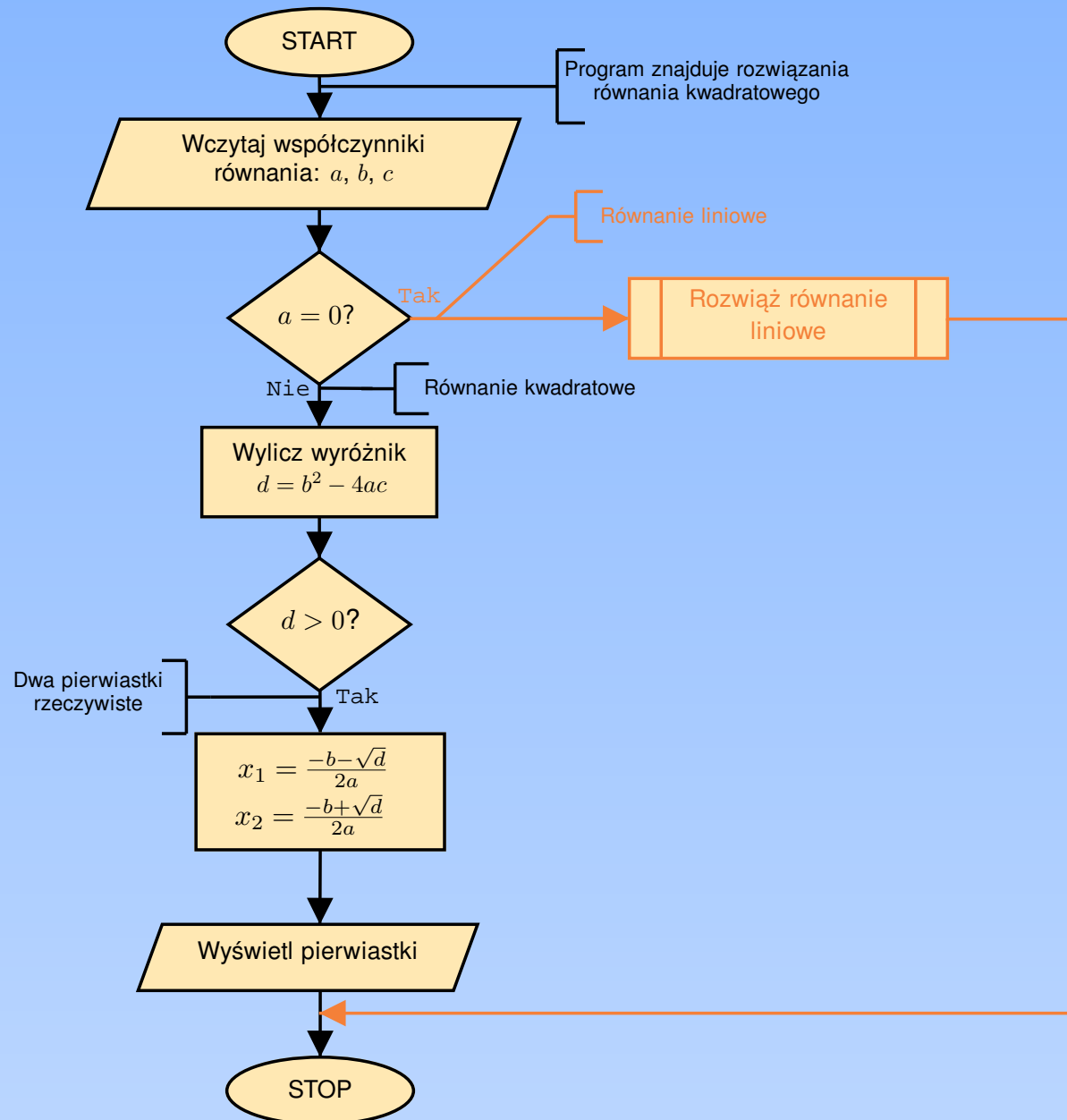
Przykładowy algorytm — cd.

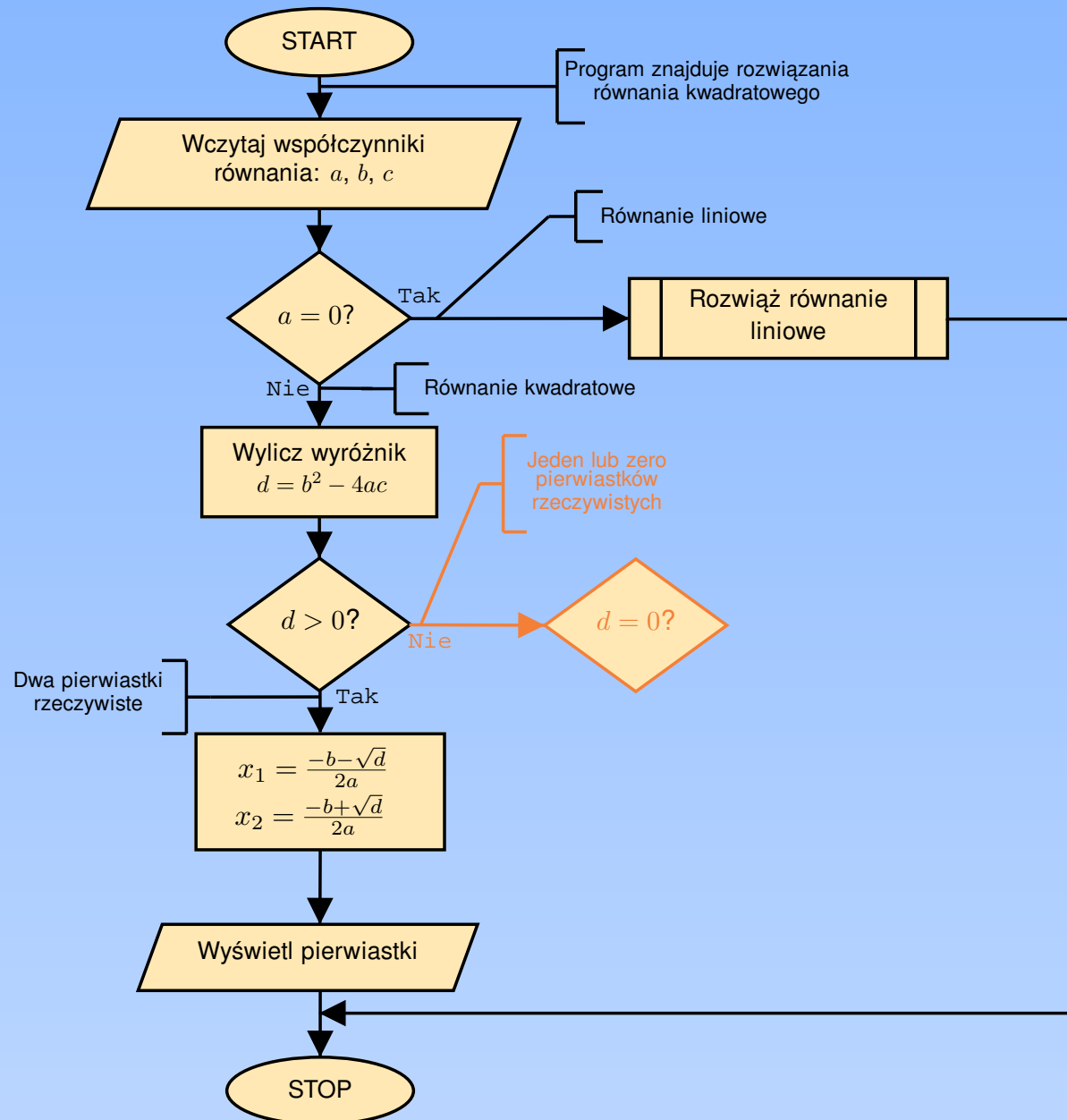
Przykładowy algorytm — cd.

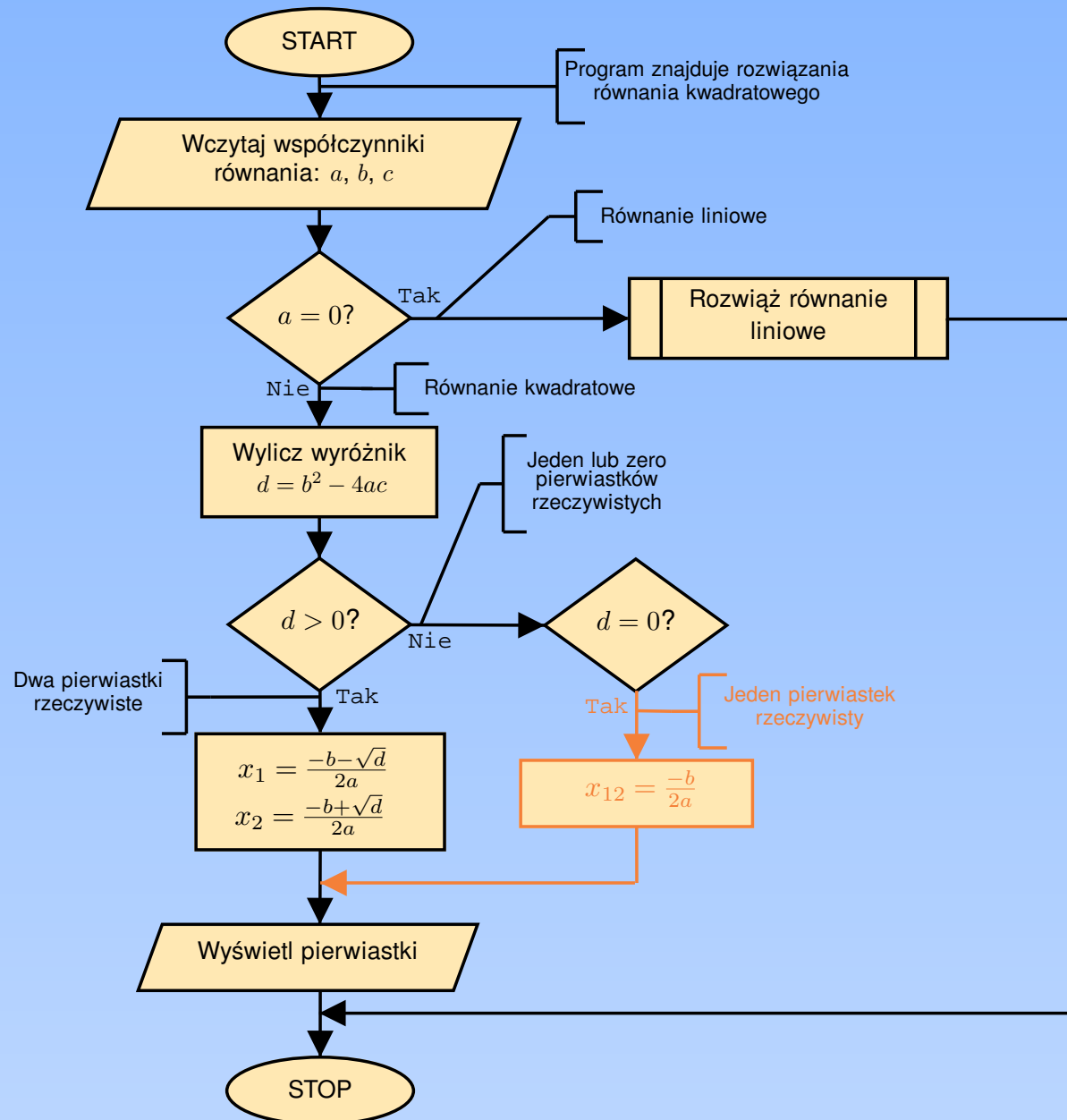
Przykładowy algorytm — cd.

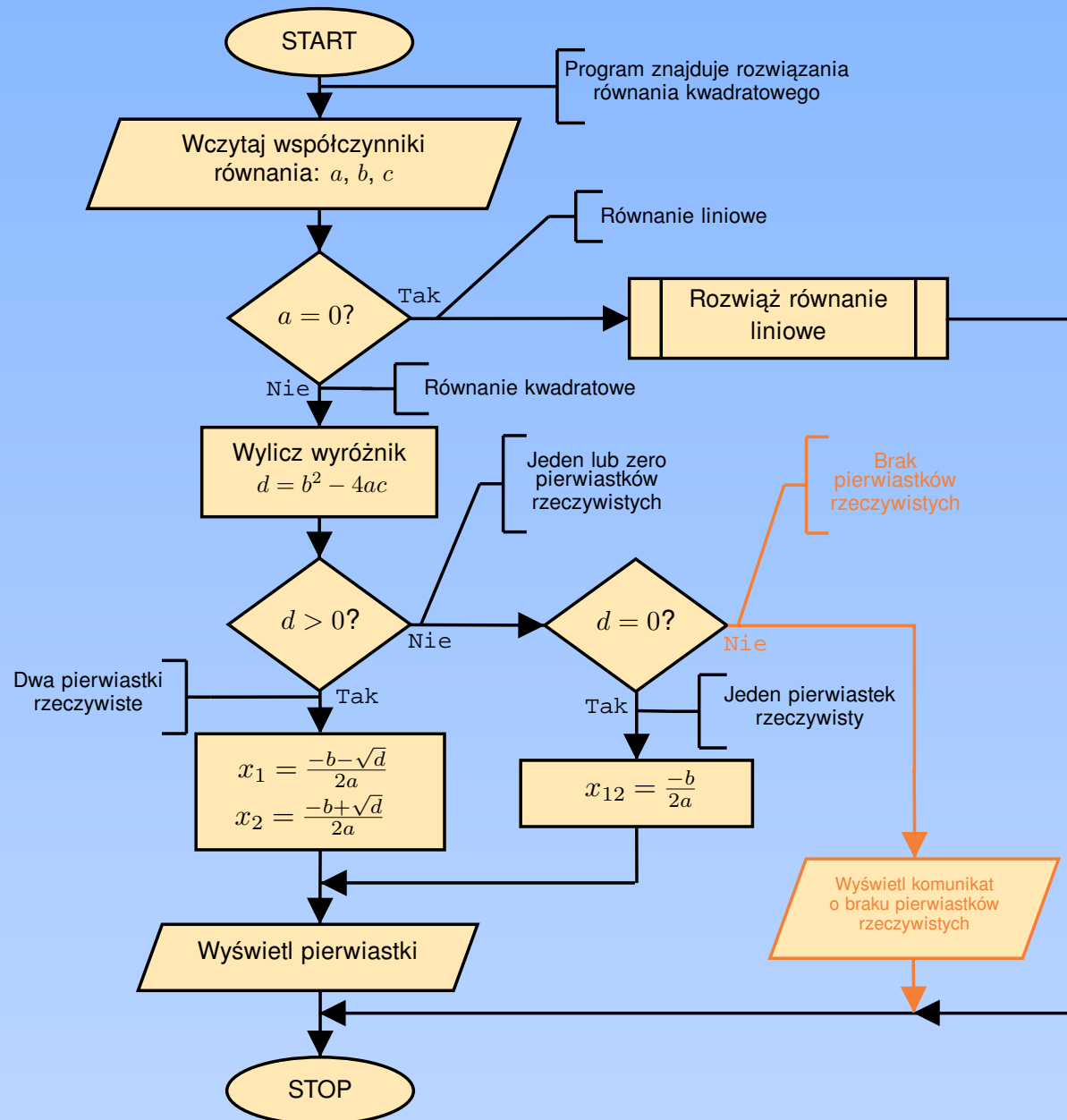
Przykładowy algorytm — cd.

Przykładowy algorytm — cd.

Przykładowy algorytm — cd.

Składnia programu

- **Notacja MBNF**

LHS = RHS

Składnia programu

- **Notacja MBNF**

LHS = RHS

- ★ **Symbole nieterminalne:** zdania, grupy podmiotu;

Składnia programu

- **Notacja MBNF**

$$\text{LHS} = \text{RHS}$$

- ★ Symbole nieterminalne: zdania, grupy podmiotu;
- ★ **symbole terminalne**: „bezbarwne”, „zielone”, „pomysły”, „śpią”, „wściekle”;

Składnia programu

- **Notacja MBNF**

LHS = RHS

- ★ Symbole nieterminalne: zdania, grupy podmiotu;
- ★ symbole terminalne: „bezbarwne”, „zielone”, „pomysły”, „śpią”, „wściekle”;
- ★ **operatorzy**: konkatencja, alternatywa — |, opcja — [], powtórzenie — {}, grupowanie — ().

Zdanie języka

||

Symbol początkowy

+

Reguły zastępowania

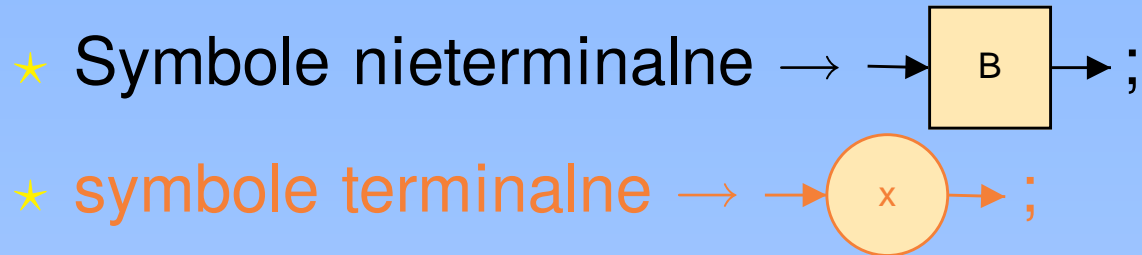
Składnia programu

- **Diagramy składni**

Składnia programu

- **Diagramy składni**

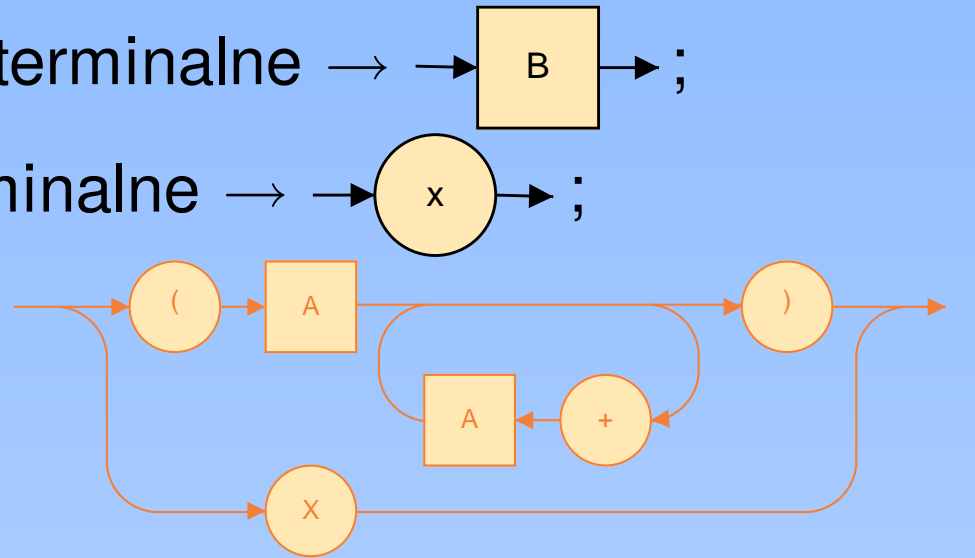
Składnia programu

- **Diagramy składni**

- ★ Symbole nieterminalne → → **B** → ;

- ★ symbole terminalne → → **x** → ;

- ★ **operatory** →

Przykładowe konstrukcje

- **Notacja MBNF**

```
liczba-calkowita = [ znak-liczby ]  
                  liczba-calkowita-bez-znaku.
```

Przykładowe konstrukcje

- **Notacja MBNF**

```
liczba-calkowita = [ znak-liczby ]  
                  liczba-calkowita-bez-znaku.
```

```
znak-liczby = "+" | "-".
```


Przykładowe konstrukcje

- **Notacja MBNF**

```
liczba-calkowita = [ znak-liczby ]  
                  liczba-calkowita-bez-znaku.  
znak-liczby = "+" | "-".  
liczba-calkowita-bez-znaku = ciag-cyfr.
```

Przykładowe konstrukcje

- **Notacja MBNF**

```
liczba-calkowita = [ znak-liczby ]  
                  liczba-calkowita-bez-znaku.
```

```
znak-liczby = "+" | "-".
```

```
liczba-calkowita-bez-znaku = ciag-cyfr.
```

```
ciag-cyfr = cyfra { cyfra } .
```

Przykładowe konstrukcje

- **Notacja MBNF**

```
liczba-calkowita = [ znak-liczby ]  
                  liczba-calkowita-bez-znaku.
```

```
znak-liczby = "+" | "-".
```

```
liczba-calkowita-bez-znaku = ciag-cyfr.
```

```
ciag-cyfr = cyfra { cyfra } .
```

```
cyfra = "0" | "1" | "2" | "3" | "4" | "5" | "6"  
       | "7" | "8" | "9".
```

Przykładowe konstrukcje

- **Notacja MBNF**

```
liczba-calkowita = [ znak-liczby ]  
                  liczba-calkowita-bez-znaku.
```

```
znak-liczby = "+" | "-".
```

```
liczba-calkowita-bez-znaku = ciag-cyfr.
```

```
ciag-cyfr = cyfra { cyfra } .
```

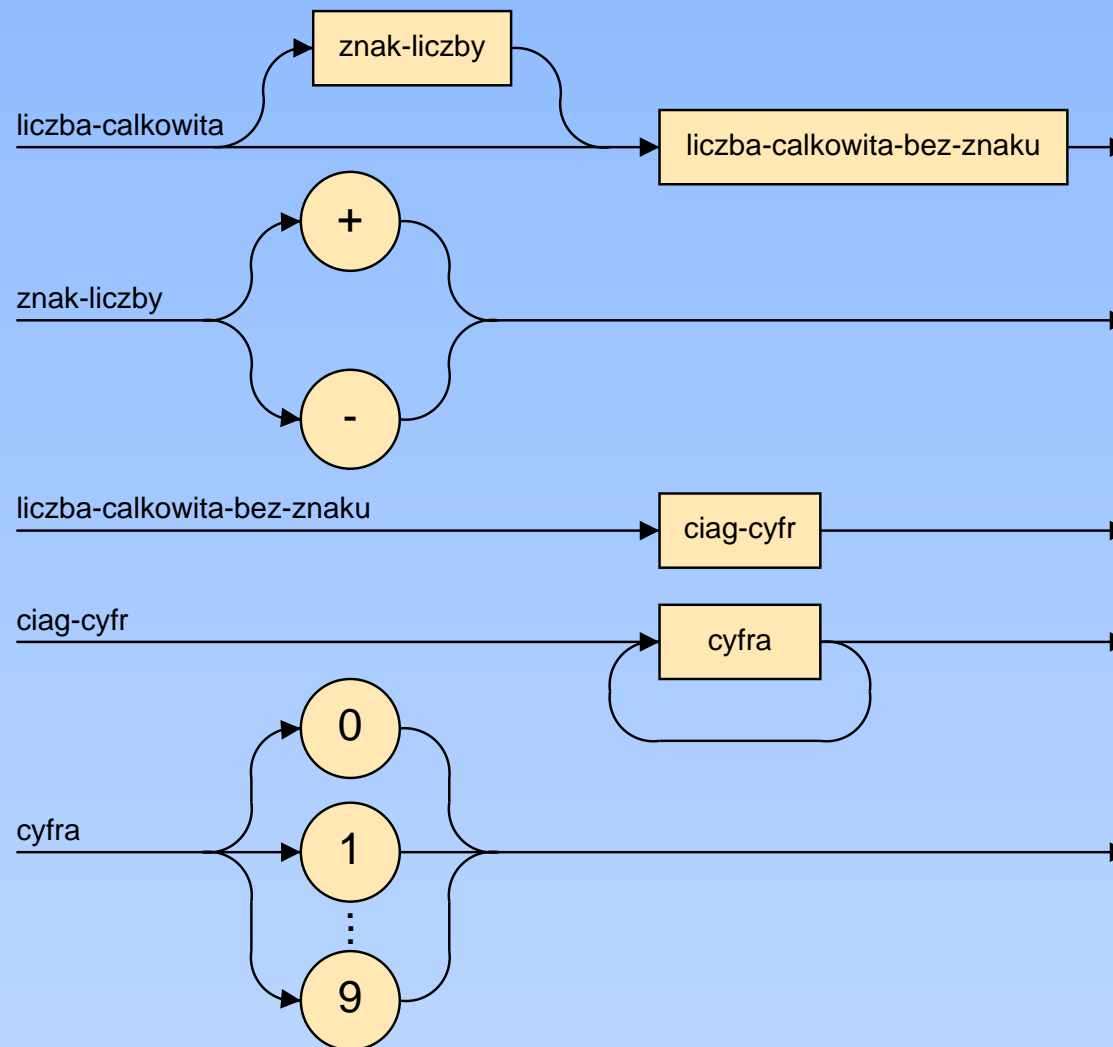
```
cyfra = "0" | "1" | "2" | "3" | "4" | "5" | "6"  
       | "7" | "8" | "9".
```

Porównaj

```
ciag-cyfr = { cyfra }.
```

Przykładowe konstrukcje

- Diagram składni

Notacja MBNF — dalsze przykłady

```
data = dzien "." miesiac "." rok |  
      dzien "-" miesiac "-" rok .
```

Notacja MBNF — dalsze przykłady

```
data = dzien "." miesiac "." rok |  
      dzien "-" miesiac "-" rok .  
dzien = cyfra | cyfra cyfra .
```

Notacja MBNF — dalsze przykłady

```
data = dzien "." miesiac "." rok |  
      dzien "-" miesiac "-" rok .  
dzien = cyfra | cyfra cyfra .  
miesiac = [ "1" ] cyfra .
```


Notacja MBNF — dalsze przykłady

```
data = dzien "." miesiac "." rok |  
      dzien "-" miesiac "-" rok .  
dzien = cyfra | cyfra cyfra .  
miesiac = [ "1" ] cyfra .  
rok = cyfra cyfra | cyfra cyfra cyfra cyfra .
```

Notacja MBNF — dalsze przykłady

```
data = dzien "." miesiac "." rok |
      dzien "-" miesiac "-" rok .
dzien = cyfra | cyfra cyfra .
miesiac = [ "1" ] cyfra .
rok = cyfra cyfra | cyfra cyfra cyfra cyfra .
cyfra = "0" | "1" | "2" | "3" | "4" | "5" | "6" |
        "7" | "8" | "9" .
```

Notacja MBNF — dalsze przykłady

```
data = dzien "." miesiac "." rok |
      dzien "-" miesiac "-" rok .
dzien = cyfra | cyfra cyfra .
miesiac = [ "1" ] cyfra .
rok = cyfra cyfra | cyfra cyfra cyfra cyfra .
cyfra = "0" | "1" | "2" | "3" | "4" | "5" | "6" |
       "7" | "8" | "9" .
```

Które z poniższych ciągów znaków spełniają definicję data? Jeśli nie spełniają to dlaczego?

12-12-12

Notacja MBNF — dalsze przykłady

```
data = dzien "." miesiac "." rok |
      dzien "-" miesiac "-" rok .
dzien = cyfra | cyfra cyfra .
miesiac = [ "1" ] cyfra .
rok = cyfra cyfra | cyfra cyfra cyfra cyfra .
cyfra = "0" | "1" | "2" | "3" | "4" | "5" | "6" |
       "7" | "8" | "9" .
```

Które z poniższych ciągów znaków spełniają definicję data? Jeśli nie spełniają to dlaczego?

12-12-12

3.10.67

Notacja MBNF — dalsze przykłady

```
data = dzien "." miesiac "." rok |
      dzien "-" miesiac "-" rok .
dzien = cyfra | cyfra cyfra .
miesiac = [ "1" ] cyfra .
rok = cyfra cyfra | cyfra cyfra cyfra cyfra .
cyfra = "0" | "1" | "2" | "3" | "4" | "5" | "6" |
       "7" | "8" | "9" .
```

Które z poniższych ciągów znaków spełniają definicję data? Jeśli nie spełniają to dlaczego?

12-12-12

3.10.67

0-0-00

Notacja MBNF — dalsze przykłady

```
data = dzien "." miesiac "." rok |
      dzien "-" miesiac "-" rok .
dzien = cyfra | cyfra cyfra .
miesiac = [ "1" ] cyfra .
rok = cyfra cyfra | cyfra cyfra cyfra cyfra .
cyfra = "0" | "1" | "2" | "3" | "4" | "5" | "6" |
       "7" | "8" | "9" .
```

Które z poniższych ciągów znaków spełniają definicję data? Jeśli nie spełniają to dlaczego?

12-12-12

00-00-00

3.10.67

0-0-00

Notacja MBNF — dalsze przykłady

```
data = dzien "." miesiac "." rok |
      dzien "-" miesiac "-" rok .
dzien = cyfra | cyfra cyfra .
miesiac = [ "1" ] cyfra .
rok = cyfra cyfra | cyfra cyfra cyfra cyfra .
cyfra = "0" | "1" | "2" | "3" | "4" | "5" | "6" |
       "7" | "8" | "9" .
```

Które z poniższych ciągów znaków spełniają definicję data? Jeśli nie spełniają to dlaczego?

12-12-12

00-00-00

3.10.67

47-19-99

0-0-00

Notacja MBNF — dalsze przykłady

```
data = dzien "." miesiac "." rok |
      dzien "-" miesiac "-" rok .
dzien = cyfra | cyfra cyfra .
miesiac = [ "1" ] cyfra .
rok = cyfra cyfra | cyfra cyfra cyfra cyfra .
cyfra = "0" | "1" | "2" | "3" | "4" | "5" | "6" |
       "7" | "8" | "9" .
```

Które z poniższych ciągów znaków spełniają definicję data? Jeśli nie spełniają to dlaczego?

12-12-12

00-00-00

3.10.67

47-19-99

0-0-00

12-2-997

Notacja MBNF — dalsze przykłady

`ciag = "A" [ ciag ] "A" | "B" [ ciag ] "B" | "A" | "B" .`

Notacja MBNF — dalsze przykłady

ciag = "A" [ciag] "A" | "B" [ciag] "B" | "A" | "B" .

Które z poniższych ciągów znaków spełniają definicję? Jeśli nie spełniają to dlaczego?

ABBA

Notacja MBNF — dalsze przykłady

ciag = "A" [ciag] "A" | "B" [ciag] "B" | "A" | "B" .

Które z poniższych ciągów znaków spełniają definicję? Jeśli nie spełniają to dlaczego?

ABBA

BABA

Notacja MBNF — dalsze przykłady

ciag = "A" [ciag] "A" | "B" [ciag] "B" | "A" | "B" .

Które z poniższych ciągów znaków spełniają definicję? Jeśli nie spełniają to dlaczego?

ABBA

BABA

ABABA

Notacja MBNF — dalsze przykłady

ciag = "A" [ciag] "A" | "B" [ciag] "B" | "A" | "B" .

Które z poniższych ciągów znaków spełniają definicję? Jeśli nie spełniają to dlaczego?

ABBA

BABA

ABABA

AAABAAA

Notacja MBNF — dalsze przykłady

ciąg = "A" [ciąg] "A" | "B" [ciąg] "B" | "A" | "B" .

Które z poniższych ciągów znaków spełniają definicję? Jeśli nie spełniają to dlaczego?

ABBA

BABA

ABABA

AAABAAA

ABABA

Notacja MBNF — dalsze przykłady

ciag = "A" [ciag] "A" | "B" [ciag] "B" | "A" | "B" .

Które z poniższych ciągów znaków spełniają definicję? Jeśli nie spełniają to dlaczego?

ABBA

BABA

ABABA

AAABAAA

ABABA

AAABBAABBABBABAABBAAA

Notacja MBNF — dalsze przykłady

jedzonko = ((bc) | rmw | bcrmw)
(p | h [k]) [d] .

Notacja MBNF — dalsze przykłady

jedzonko = ((bc) | rmw | bcrmw)
(p | h [k]) [d] .

b = "bigos". c = "chleb". r = "rogalik". m = "masło".
w = "wedlina". p = "piwo". h = "herbata".
k = "cukier". d = "deser".

Notacja MBNF — dalsze przykłady

jedzonko = ((bc) | rmw | bcrmw)
(p | h [k]) [d] .

b = "bigos". c = "chleb". r = "rogalik". m = "masło".

w = "wedlina". p = "piwo". h = "herbata".

k = "cukier". d = "deser".

Które z poniższych ciągów znaków spełniają definicję? Jeśli nie spełniają to dlaczego?

p

Notacja MBNF — dalsze przykłady

jedzonko = ((bc) | rmw | bcrmw)
(p | h [k]) [d] .

b = "bigos". c = "chleb". r = "rogalik". m = "masło".

w = "wedlina". p = "piwo". h = "herbata".

k = "cukier". d = "deser".

Które z poniższych ciągów znaków spełniają definicję? Jeśli nie spełniają to dlaczego?

p

pd

Notacja MBNF — dalsze przykłady

jedzonko = ((bc) | rmw | bcrmw)
(p | h [k]) [d] .

b = "bigos". c = "chleb". r = "rogalik". m = "masło".

w = "wedlina". p = "piwo". h = "herbata".

k = "cukier". d = "deser".

Które z poniższych ciągów znaków spełniają definicję? Jeśli nie spełniają to dlaczego?

p

pd

brmpd

rmwvk

bcrmwk

Notacja MBNF — dalsze przykłady

```
jedzonko = ( ( bc ) | rmw | bcrmw )
           ( p | h [ k ] ) [ d ] .
```

```
b = "bigos". c = "chleb". r = "rogalik". m = "maslo".
```

```
w = "wedlina". p = "piwo". h = "herbata".
```

```
k = "cukier". d = "deser".
```

Które z poniższych ciągów znaków spełniają definicję? Jeśli nie spełniają to dlaczego?

p

pd

brmpd

rmwpk

bcrmw h

bcp

Notacja MBNF — dalsze przykłady

`liczba = [ znak-liczby ] liczba-bez-znaku.`

Notacja MBNF — dalsze przykłady

`liczba = [ znak-liczby ] liczba-bez-znaku.`

`znak-liczby = "+" | "-".`

Notacja MBNF — dalsze przykłady

`liczba = [ znak-liczby ] liczba-bez-znaku.`

`znak-liczby = "+" | "-".`

`liczba-bez-znaku = cyfra { cyfra }.`

Notacja MBNF — dalsze przykłady

`liczba = [ znak-liczby ] liczba-bez-znaku.`

`znak-liczby = "+" | "-".`

`liczba-bez-znaku = cyfra { cyfra }.`

`cyfra = "0" | "1" | "2" | "3" | "4" | "5".`

Notacja MBNF — dalsze przykłady

`liczba = [ znak-liczby ] liczba-bez-znaku.`

`znak-liczby = "+" | "-".`

`liczba-bez-znaku = cyfra { cyfra }.`

`cyfra = "0" | "1" | "2" | "3" | "4" | "5".`

Czy w sensie powyższych reguł poprawna jest liczba?

13

Notacja MBNF — dalsze przykłady

liczba = [znak-liczby] liczba-bez-znaku.

znak-liczby = "+" | "-".

liczba-bez-znaku = cyfra { cyfra }.

cyfra = "0" | "1" | "2" | "3" | "4" | "5".

Czy w sensie powyższych reguł poprawna jest liczba?

13   +13

Notacja MBNF — dalsze przykłady

liczba = [znak-liczby] liczba-bez-znaku.

znak-liczby = "+" | "-".

liczba-bez-znaku = cyfra { cyfra }.

cyfra = "0" | "1" | "2" | "3" | "4" | "5".

Czy w sensie powyższych reguł poprawna jest liczba?

13   +13   +7

Notacja MBNF — dalsze przykłady

liczba = [znak-liczby] liczba-bez-znaku.

znak-liczby = "+" | "-".

liczba-bez-znaku = cyfra { cyfra }.

cyfra = "0" | "1" | "2" | "3" | "4" | "5".

Czy w sensie powyższych reguł poprawna jest liczba?

13   +13   +7   -666

Notacja MBNF — dalsze przykłady

```
piwo = "Piast" | "EB" | "Lech" | "Zywiec" | "Okocim" .  
menu = piwo { piwo } .
```


Notacja MBNF — dalsze przykłady

```
piwo = "Piast" | "EB" | "Lech" | "Zywiec" | "Okocim" .  
menu = piwo { piwo } .
```

Zamówienie: Dwa piwa prosze

Notacja MBNF — dalsze przykłady

```
piwo = "Piast" | "EB" | "Lech" | "Zywiec" | "Okocim" .  
menu = piwo { piwo } .
```

Zamówienie: Dwa piwa prosze

```
zamowienie = piwo piwo .
```

Notacja MBNF — dalsze przykłady

```
piwo = "Piast" | "EB" | "Lech" | "Zywiec" | "Okocim" .  
menu = piwo { piwo } .
```

Zamówienie: Dwa piwa prosze
zamowienie = piwo piwo .

Zamówienie: Obojętne co i czy w ogóle, ale jeśli cokolwiek to jedno

Notacja MBNF — dalsze przykłady

```
piwo = "Piast" | "EB" | "Lech" | "Zywiec" | "Okocim" .  
menu = piwo { piwo } .
```

Zamówienie: Dwa piwa prosze
zamowienie = piwo piwo .

Zamówienie: Obojętne co i czy w ogóle, ale jeśli cokolwiek to jedno
zamowienie = [piwo] .

Notacja MBNF — dalsze przykłady

```
piwo = "Piast" | "EB" | "Lech" | "Zywiec" | "Okocim" .  
menu = piwo { piwo } .
```

Zamówienie: Dwa piwa prosze
zamowienie = piwo piwo .

Zamówienie: Obojętne co i czy w ogóle, ale jeśli cokolwiek to jedno
zamowienie = [piwo] .

Zamówienie: Dwa Żywce lub EB i Lecha prosze

Notacja MBNF — dalsze przykłady

```
piwo = "Piast" | "EB" | "Lech" | "Zywiec" | "Okocim" .  
menu = piwo { piwo } .
```

Zamówienie: Dwa piwa prosze
zamowienie = piwo piwo .

Zamówienie: Obojętne co i czy w ogóle, ale jeśli cokolwiek to jedno
zamowienie = [piwo] .

Zamówienie: Dwa Żywce lub EB i Lecha prosze
zamowienie = ["Zywiec" "Zywiec"] | ("EB" "Lech") .

Notacja MBNF — dalsze przykłady

Czy poniższe konstrukcje definiują liczby całkowite?

`liczba-cal-kowita = [ znak-liczby ]`

`liczba-cal-kowita-bez-znaku.`

`znak-liczby = "+" | "-".`

`liczba-cal-kowita-bez-znaku = ciag-cyfr.`

`ciag-cyfr = cyfra { cyfra } .`

`cyfra = "0" | "1" | "2" | "3" | "4" | "5" | "6"
| "7" | "8" | "9".`

Notacja MBNF — dalsze przykłady

Czy poniższe konstrukcje definiują liczby całkowite?

`liczba-cal-kowita = [ znak-liczby ]`

`liczba-cal-kowita-bez-znaku.`

`znak-liczby = "+" | "-".`

`liczba-cal-kowita-bez-znaku = ciag-cyfr.`

`ciag-cyfr = cyfra { cyfra } .`

`cyfra = "0" | "1" | "2" | "3" | "4" | "5" | "6"
| "7" | "8" | "9".`

`konstrukcja = cyfra .`

Notacja MBNF — dalsze przykłady

Czy poniższe konstrukcje definiują liczby całkowite?

`liczba-cal-kowita = [ znak-liczby ]`

`liczba-cal-kowita-bez-znaku.`

`znak-liczby = "+" | "-".`

`liczba-cal-kowita-bez-znaku = ciag-cyfr.`

`ciag-cyfr = cyfra { cyfra } .`

`cyfra = "0" | "1" | "2" | "3" | "4" | "5" | "6"
| "7" | "8" | "9".`

`konstrukcja = cyfra .`

`konstrukcja = "+" cyfra cyfra cyfra .`

Notacja MBNF — dalsze przykłady

Czy poniższe konstrukcje definiują liczby całkowite?

`liczba-cal-kowita = [ znak-liczby ]`

`liczba-cal-kowita-bez-znaku.`

`znak-liczby = "+" | "-".`

`liczba-cal-kowita-bez-znaku = ciag-cyfr.`

`ciag-cyfr = cyfra { cyfra } .`

`cyfra = "0" | "1" | "2" | "3" | "4" | "5" | "6"
| "7" | "8" | "9".`

`konstrukcja = cyfra .`

`konstrukcja = "+" cyfra cyfra cyfra .`

`konstrukcja = [ "-" | "+" ] cyfra { cyfra } .`

Notacja MBNF — dalsze przykłady

Czy poniższe konstrukcje definiują liczby całkowite?

`liczba-cal-kowita = [ znak-liczby ]`

`liczba-cal-kowita-bez-znaku.`

`znak-liczby = "+" | "-".`

`liczba-cal-kowita-bez-znaku = ciag-cyfr.`

`ciag-cyfr = cyfra { cyfra } .`

`cyfra = "0" | "1" | "2" | "3" | "4" | "5" | "6"
| "7" | "8" | "9".`

`konstrukcja = cyfra .`

`konstrukcja = "+" cyfra cyfra cyfra .`

`konstrukcja = [ "-" | "+" ] cyfra { cyfra } .`

`konstrukcja = [ "-" | "+" ] { cyfra } .`

Notacja MBNF — dalsze przykłady

Czy poniższe konstrukcje definiują liczby całkowite?

`liczba-cal-kowita = [ znak-liczby ]`

`liczba-cal-kowita-bez-znaku.`

`znak-liczby = "+" | "-".`

`liczba-cal-kowita-bez-znaku = ciag-cyfr.`

`ciag-cyfr = cyfra { cyfra } .`

`cyfra = "0" | "1" | "2" | "3" | "4" | "5" | "6"
| "7" | "8" | "9".`

`konstrukcja = cyfra .`

`konstrukcja = "+" cyfra cyfra cyfra .`

`konstrukcja = [ "-" | "+" ] cyfra { cyfra } .`

`konstrukcja = [ "-" | "+" ] { cyfra } .`

`konstrukcja = [ ( "+" | "-" ) [ cyfra [ cyfra ] ] ] .`

Notacja MBNF — równoważność reguł

Czy poniższe pary reguł są sobie równoważne?

(1) $\text{cyfra} = "0" \mid "1" \mid "2" \mid "3" \mid "4" \mid "5" \mid "6" .$

(2) $\text{cyfra} = \text{mala-cyfra} \mid \text{duza-cyfra} .$

$\text{mala-cyfra} = "0" \mid "1" \mid "2" \mid "3" \mid "4" .$

$\text{duza-cyfra} = "3" \mid "4" \mid "5" \mid "6" .$

Notacja MBNF — równoważność reguł

Czy poniższe pary reguł są sobie równoważne?

(1) `cyfra = "0" | "1" | "2" | "3" | "4" | "5" | "6" .`

(2) `cyfra = mala-cyfra | duza-cyfra .`

`mala-cyfra = "0" | "1" | "2" | "3" | "4" .`

`duza-cyfra = "3" | "4" | "5" | "6" .`

---

(1) `czas = godzina [ ":" minuta ] [ ":" sekunda ] .`

(2) `czas = godzina [ ":" minuta [ ":" sekunda ] ] .`

Notacja MBNF — równoważność reguł

Czy poniższe pary reguł są sobie równoważne?

(1) `cyfra = "0" | "1" | "2" | "3" | "4" | "5" | "6" .`

(2) `cyfra = mala-cyfra | duza-cyfra .`

`mala-cyfra = "0" | "1" | "2" | "3" | "4" .`

`duza-cyfra = "3" | "4" | "5" | "6" .`

---

(1) `czas = godzina [ ":" minuta ] [ ":" sekunda ] .`

(2) `czas = godzina [ ":" minuta [ ":" sekunda ] ] .`

---

(1) `ciag-cyfr = { cyfra } .`

(2) `ciag-cyfr = "" | cyfra ciag-cyfr .`

Notacja MBNF — równoważność reguł

Czy poniższe pary reguł są sobie równoważne?

(1) liczba = cyfra cyfra { cyfra cyfra } .

(2) liczba = cyfra cyfra .
liczba = liczba liczba .

Notacja MBNF — równoważność reguł

Czy poniższe pary reguł są sobie równoważne?

(1) $\text{liczba} = \text{cyfra cyfra} \{ \text{cyfra cyfra} \} .$

(2) $\text{liczba} = \text{cyfra cyfra} .$
 $\text{liczba} = \text{liczba liczba} .$

---

(1) $\text{nr-telefonu} = \text{cyf cyf "-" cyf cyf "-" cyf cyf} .$

(2) $\text{nr-telefonu} = \text{cyf cyf cyf "-" cyf cyf cyf} .$

Notacja MBNF — równoważność reguł

Czy poniższe pary reguł są sobie równoważne?

(1) liczba = cyfra cyfra { cyfra cyfra } .

(2) liczba = cyfra cyfra .
liczba = liczba liczba .

---

(1) nr-telefonu = cyf cyf "-" cyf cyf "-" cyf cyf .

(2) nr-telefonu = cyf cyf cyf "-" cyf cyf cyf .

---

(1) w1 = cyfra { cyfra } .

(2) w2 = { cyfra } cyfra .

Kategorie składniowe Pascala

symbol-pascalowy = identyfikator | dyrektywa | liczba
| etykieta | napis | symbol-specjalny.

Kategorie składniowe Pascala

symbol-pascalowy = identyfikator | dyrektywa | liczba
| etykieta | napis | symbol-specjalny.

symbol-specjalny = "+" | "-" | "*" | "/" | "=" | "<"
| ">" | "[" | "]" | "." | "," | ":"
| ";" | "^" | "(" | ")" | "**" | "<>"
| "<=" | ">=" | ":=" | ".." | "><"
| "=>" | ".." | slowo-kluczowe.

Kategorie składniowe Pascala

symbol-pascalowy = identyfikator | dyrektywa | liczba
| etykieta | napis | symbol-specjalny.

symbol-specjalny = "+" | "-" | "*" | "/" | "=" | "<"
| ">" | "[" | "]" | "." | "," | ":"
| ";" | "^" | "(" | ")" | "**" | "<>"
| "<=" | ">=" | ":=" | ".." | "><"
| "=>" | ".." | slowo-kluczowe.

slowo-kluczowe = "AND" | "AND_THEN" | "ARRAY" | "BEGIN"
| "BINDABLE" | "CASE" | "CONST" | "DIV"
| "DO" | "DOWNTO" | "ELSE" | "END"
| "EXPORT" | "FILE" | "FOR" | "FUNCTION"
| "GOTO" | "IF" | "IMPORT" | "IN"
| "LABEL" | "MOD" | "MODULE" | "NIL"
| "NOT" | "OF" | "ONLY" | "OR"
| "OR_ELSE" | "OTHERWISE" | "PACKED"
| "POW" | "PROCEDURE" | "PROGRAM"
| "PROTECTED" | "QUALIFIED" | "RECORD"
| "REPEAT" | "RESTRICTED" | "SET"
| "THEN" | "TO" | "TYPE" | "UNTIL"
| "VALUE" | "VAR" | "WHILE" | "WITH".

Kategorie składniowe Pascala — cd.

```
liczba-rzeczywista =  
    [ znak-liczby ] liczba-rzeczywista-bez-znaku.
```

Kategorie składniowe Pascala — cd.

```
liczba-rzeczywista =  
    [ znak-liczby ] liczba-rzeczywista-bez-znaku.
```

```
liczba-rzeczywista-bez-znaku =  
    liczba-calkowita-bez-znaku "." ciag-cyfr  
    [ "e" mnoznik-skalujacy ]  
| liczba-calkowita-bez-znaku "e" mnoznik-skalujacy.
```

Kategorie składniowe Pascala — cd.

```
liczba-rzeczywista =  
    [ znak-liczby ] liczba-rzeczywista-bez-znaku.  
  
liczba-rzeczywista-bez-znaku =  
    liczba-calkowita-bez-znaku "." ciag-cyfr  
        [ "e" mnoznik-skalujacy ]  
    | liczba-calkowita-bez-znaku "e" mnoznik-skalujacy.  
  
mnoznik-skalujacy = liczba-calkowita.
```


Typy danych

- Podstawowe typy proste
  - ★ liczby całkowite — INTEGER

Typy danych

- Podstawowe typy proste
  - ★ liczby całkowite — INTEGER
  - ★ liczby rzeczywiste — REAL

Typy danych

- Podstawowe typy proste
  - ★ liczby całkowite — INTEGER
  - ★ liczby rzeczywiste — REAL
  - ★ **zmienne logiczne** — BOOLEAN

Typy danych

- Podstawowe typy proste
  - ★ liczby całkowite — INTEGER
  - ★ liczby rzeczywiste — REAL
  - ★ zmienne logiczne — BOOLEAN
  - ★ zbiór znaków ASCII — CHAR

Typy danych

- Podstawowe typy proste
  - ★ liczby całkowite — INTEGER
  - ★ liczby rzeczywiste — REAL
  - ★ zmienne logiczne — BOOLEAN
  - ★ zbiór znaków ASCII — CHAR
- Podstawowe typy złożone
  - ★ typ okrojony — `Miesiace = 1..12;`

Typy danych

- Podstawowe typy proste
  - ★ liczby całkowite — INTEGER
  - ★ liczby rzeczywiste — REAL
  - ★ zmienne logiczne — BOOLEAN
  - ★ zbiór znaków ASCII — CHAR
- Podstawowe typy złożone
  - ★ typ okrojony — `Miesiace = 1..12;`
  - ★ typ wyliczeniowy — `DniTygodnia = (Pon,Wto,Sro,Czw,Pia,Sob,Nie);`

Typy danych

- Podstawowe typy proste

- ★ liczby całkowite — INTEGER
- ★ liczby rzeczywiste — REAL
- ★ zmienne logiczne — BOOLEAN
- ★ zbiór znaków ASCII — CHAR

- Podstawowe typy złożone

- ★ typ okrojony — `Miesiace = 1..12;`
- ★ typ wyliczeniowy — `DniTygodnia = (Pon,Wto,Sro,Czw,Pia,Sob,Nie);`
- ★ **tablice** — `Zal = ARRAY [1..200] OF 2..5;`

Typy danych

- Podstawowe typy proste

- ★ liczby całkowite — INTEGER
- ★ liczby rzeczywiste — REAL
- ★ zmienne logiczne — BOOLEAN
- ★ zbiór znaków ASCII — CHAR

- Podstawowe typy złożone

- ★ typ okrojony — `Miesiace = 1..12;`
- ★ typ wyliczeniowy — `DniTygodnia = (Pon,Wto,Sro,Czw,Pia,Sob,Nie);`
- ★ tablice — `Zal = ARRAY [1..200] OF 2..5;`
- ★ rekordy — `Zespolona = RECORD`
  - `Re, Im: REAL;`
  - `END;`

Typy danych

- Podstawowe typy proste

- ★ liczby całkowite — INTEGER
- ★ liczby rzeczywiste — REAL
- ★ zmienne logiczne — BOOLEAN
- ★ zbiór znaków ASCII — CHAR

- Podstawowe typy złożone

- ★ typ okrojony — `Miesiace = 1..12;`
- ★ typ wyliczeniowy — `DniTygodnia = (Pon,Wto,Sro,Czw,Pia,Sob,Nie);`
- ★ tablice — `Zal = ARRAY [1..200] OF 2..5;`
- ★ rekordy — `Zespolona = RECORD
                    Re, Im: REAL;
                    END;`
- ★ zbiory — `Litery = SET OF CHAR;`

Definicja typów danych

```
sekcja-definicji-typow = [ "TYPE" definicja-typu ";"  
                          { definicja-typu ";" } ] .
```

Definicja typów danych

```
sekcja-definicji-typow = [ "TYPE" definicja-typu ";"  
                          { definicja-typu ";" } ] .
```

```
definicja-typu = identyfikator "=" typ .
```

Definicja typów danych

```
sekcja-definicji-typow = [ "TYPE" definicja-typu ";"  
                          { definicja-typu ";" } ] .
```

```
definicja-typu = identyfikator "=" typ .
```

```
typ = identyfikator-typu | nowy-typ .
```

Definicja typów danych

```
sekcja-definicji-typow = [ "TYPE" definicja-typu ";"  
                          { definicja-typu ";" } ] .
```

```
definicja-typu = identyfikator "=" typ .
```

```
typ = identyfikator-typu | nowy-typ . . . .
```

Definicja typów danych

```
sekcja-definicji-typow = [ "TYPE" definicja-typu ";"  
                          { definicja-typu ";" } ] .
```

```
definicja-typu = identyfikator "=" typ .
```

```
typ = identyfikator-typu | nowy-typ . ...
```

```
TYPE MojTyp = REAL;
```

Definicja typów danych

```
sekcja-definicji-typow = [ "TYPE" definicja-typu ";"  
                          { definicja-typu ";" } ] .
```

```
definicja-typu = identyfikator "=" typ .
```

```
typ = identyfikator-typu | nowy-typ . ...
```

```
TYPE MojTyp = REAL;  
    Miesiace = 1..12;
```

Definicja typów danych

```
sekcja-definicji-typow = [ "TYPE" definicja-typu ";"  
                          { definicja-typu ";" } ] .
```

```
definicja-typu = identyfikator "=" typ .
```

```
typ = identyfikator-typu | nowy-typ . ...
```

```
TYPE MojTyp = REAL;  
    Miesiace = 1..12;  
    DniTygodnia = (Po,Wt,Sr,Cz,Pi,So,Ni);
```


Definicja typów danych

```
sekcja-definicji-typow = [ "TYPE" definicja-typu ";"  
                          { definicja-typu ";" } ] .
```

```
definicja-typu = identyfikator "=" typ .
```

```
typ = identyfikator-typu | nowy-typ . ...
```

```
TYPE MojTyp = REAL;  
    Miesiace = 1..12;  
    DniTygodnia = (Po,Wt,Sr,Cz,Pi,So,Ni);  
    Zal = ARRAY [1..200] OF INTEGER;
```

Definicja typów danych

```
sekcja-definicji-typow = [ "TYPE" definicja-typu ";"  
                          { definicja-typu ";" } ] .
```

```
definicja-typu = identyfikator "=" typ .
```

```
typ = identyfikator-typu | nowy-typ . ...
```

```
TYPE MojTyp = REAL;  
  Miesiace = 1..12;  
  DniTygodnia = (Po,Wt,Sr,Cz,Pi,So,Ni);  
  Zal = ARRAY [1..200] OF INTEGER;  
  Zespolona = RECORD  
    Re, Im: MojTyp;  
  END;
```

Definicja typów danych

```
sekcja-definicji-typow = [ "TYPE" definicja-typu ";"  
                          { definicja-typu ";" } ] .
```

```
definicja-typu = identyfikator "=" typ .
```

```
typ = identyfikator-typu | nowy-typ . ...
```

```
TYPE MojTyp = REAL;  
  Miesiace = 1..12;  
  DniTygodnia = (Po,Wt,Sr,Cz,Pi,So,Ni);  
  Zal = ARRAY [1..200] OF INTEGER;  
  Zespolona = RECORD  
    Re, Im: MojTyp;  
  END;  
Liczba = Zespolona;
```

Definicja typów danych

```
sekcja-definicji-typow = [ "TYPE" definicja-typu ";"  
                          { definicja-typu ";" } ] .
```

```
definicja-typu = identyfikator "=" typ .
```

```
typ = identyfikator-typu | nowy-typ . ...
```

```
TYPE MojTyp = REAL;  
  Miesiace = 1..12;  
  DniTygodnia = (Po,Wt,Sr,Cz,Pi,So,Ni);  
  Zal = ARRAY [1..200] OF INTEGER;  
  Zespolona = RECORD  
    Re, Im: MojTyp;  
  END;  
  Liczba = Zespolona;  
  Tablica = ARRAY [1..10] OF Zespolona;
```

Identyfikatory

identyfikator = litera { [podkreślenie]
(litera | cyfra) } .

Identyfikatory

identyfikator = litera { [podkreslenie]
(litera | cyfra) } .

podkreslenie = "_"

Identyfikatory

identyfikator = litera { [podkreślenie]
(litera | cyfra) } .

podkreślenie = "_"

litera = małe i duże litery alfabetu łacińskiego

cyfra = cyfry dziesiętne

Identyfikator nie może pokrywać się ze słowami kluczowymi.

Które z napisów są poprawnymi identyfikatorami?

moja_dana   **Moja_Dana**

Identyfikatory

identyfikator = litera { [podkreslenie]
(litera | cyfra) } .

podkreslenie = "_"

litera = małe i duże litery alfabetu łacińskiego

cyfra = cyfry dziesiętne

Identyfikator nie może pokrywać się ze słowami kluczowymi.

Które z napisów są poprawnymi identyfikatorami?

moja_dana   Moja_Dana   **MOJA_DANA**

Identyfikatory

identyfikator = litera { [podkreślenie]
(litera | cyfra) } .

podkreślenie = "_"

litera = małe i duże litery alfabetu łacińskiego

cyfra = cyfry dziesiętne

Identyfikator nie może pokrywać się ze słowami kluczowymi.

Które z napisów są poprawnymi identyfikatorami?

moja_dana   Moja_Dana   MOJA_DANA

moja_dana2

Identyfikatory

identyfikator = litera { [podkreślenie]
(litera | cyfra) } .

podkreślenie = "_"

litera = małe i duże litery alfabetu łacińskiego

cyfra = cyfry dziesiętne

Identyfikator nie może pokrywać się ze słowami kluczowymi.

Które z napisów są poprawnymi identyfikatorami?

moja_dana	Moja_Dana	MOJA_DANA
moja_dana2	tmp21d3233	12tmp

Identyfikatory

identyfikator = litera { [podkreślenie]
(litera | cyfra) } .

podkreślenie = "_"

litera = małe i duże litery alfabetu łacińskiego

cyfra = cyfry dziesiętne

Identyfikator nie może pokrywać się ze słowami kluczowymi.

Które z napisów są poprawnymi identyfikatorami?

moja_dana   Moja_Dana   MOJA_DANA

moja_dana2   tmp21d3233   12tmp

moja

Identyfikatory

identyfikator = litera { [podkreślenie]
(litera | cyfra) } .

podkreślenie = "_"

litera = małe i duże litery alfabetu łacińskiego

cyfra = cyfry dziesiętne

Identyfikator nie może pokrywać się ze słowami kluczowymi.

Które z napisów są poprawnymi identyfikatorami?

moja_dana	Moja_Dana	MOJA_DANA
moja_dana2	tmp21d3233	12tmp
moja	moja_	

Identyfikatory

identyfikator = litera { [podkreślenie]
(litera | cyfra) } .

podkreślenie = "_"

litera = małe i duże litery alfabetu łacińskiego

cyfra = cyfry dziesiętne

Identyfikator nie może pokrywać się ze słowami kluczowymi.

Które z napisów są poprawnymi identyfikatorami?

moja_dana	Moja_Dana	MOJA_DANA
moja_dana2	tmp21d3233	12tmp
moja	moja_	moja__dana

Identyfikatory

identyfikator = litera { [podkreślenie]
(litera | cyfra) } .

podkreślenie = "_"

litera = małe i duże litery alfabetu łacińskiego

cyfra = cyfry dziesiętne

Identyfikator nie może pokrywać się ze słowami kluczowymi.

Które z napisów są poprawnymi identyfikatorami?

moja_dana	Moja_Dana	MOJA_DANA
moja_dana2	tmp21d3233	12tmp
moja	moja_	moja__dana
moja-dana		

Identyfikatory

identyfikator = litera { [podkreślenie]
(litera | cyfra) } .

podkreślenie = "_"

litera = małe i duże litery alfabetu łacińskiego

cyfra = cyfry dziesiętne

Identyfikator nie może pokrywać się ze słowami kluczowymi.

Które z napisów są poprawnymi identyfikatorami?

moja_dana	Moja_Dana	MOJA_DANA
moja_dana2	tmp21d3233	12tmp
moja	moja_	moja__dana
moja-dana	moja dana	

Identyfikatory

identyfikator = litera { [podkreślenie]
(litera | cyfra) } .

podkreślenie = "_"

litera = małe i duże litery alfabetu łacińskiego

cyfra = cyfry dziesiętne

Identyfikator nie może pokrywać się ze słowami kluczowymi.

Które z napisów są poprawnymi identyfikatorami?

moja_dana	Moja_Dana	MOJA_DANA
moja_dana2	tmp21d3233	12tmp
moja	moja_	moja__dana
moja-dana	moja dana	moja^dana

Typy danych — zakres wartości

- liczby całkowite

reprezentacja	min	max
2 bajtowa	-32,768	32,767
4 bajtowa	-2,147,483,648	2,147,483,647

Typy danych — zakres wartości

- liczby całkowite

reprezentacja	min	max
2 bajtowa	-32,768	32,767
4 bajtowa	-2,147,483,648	2,147,483,647

- liczby rzeczywiste

reprezentacja	min	max
4 bajtowa	1.401298e-45	3.402823e+38
8 bajtowa	4.94065645841246544e-324	1.79769313486231470e+308

Typy danych — zakres wartości

- liczby całkowite

reprezentacja	min	max
2 bajtowa	-32,768	32,767
4 bajtowa	-2,147,483,648	2,147,483,647

- liczby rzeczywiste

reprezentacja	min	max
4 bajtowa	1.401298e-45	3.402823e+38
8 bajtowa	4.94065645841246544e-324	1.79769313486231470e+308

- zmienne logiczne

FALSE	TRUE
-------	------

Typy danych — zakres wartości

- liczby całkowite

reprezentacja	min	max
2 bajtowa	-32,768	32,767
4 bajtowa	-2,147,483,648	2,147,483,647

- liczby rzeczywiste

reprezentacja	min	max
4 bajtowa	1.401298e-45	3.402823e+38
8 bajtowa	4.94065645841246544e-324	1.79769313486231470e+308

- zmienne logiczne

FALSE	TRUE
-------	------

- znaki ASCII

CHR(0)	CHR(255)
--------	----------

Ograniczanie zakresu zmiennych

```
TYPE unsigned_int = 0..65536;
```

Ograniczanie zakresu zmiennych

```
TYPE unsigned_int = 0..65536;  
    capital = 'A'..'Z';
```

Ograniczanie zakresu zmiennych

```
TYPE unsigned_int = 0..65536;  
    capital = 'A'..'Z';  
    digits1 = '0'..'9';
```

Ograniczanie zakresu zmiennych

```
TYPE unsigned_int = 0..65536;  
    capital = 'A'..'Z';  
    digits1 = '0'..'9';  
    digits2 = 0..9;
```

Przykłady typów wyliczeniowych i okrojonych

```
TYPE kolory = (czerwony, niebieski, zielony, Azja);
```

Przykłady typów wyliczeniowych i okrojonych

```
TYPE kolory = (czerwony, niebieski, zielony, Azja);
```

```
kontynenty = (Afryka, Ameryka_Pd, Ameryka_Pn,  
             Antarktyda, Australia, Azja, Europa);
```

Przykłady typów wyliczeniowych i okrojonych

```
TYPE kolory = (czerwony, niebieski, zielony, Azja);  
kontynenty = (Afryka, Ameryka_Pd, Ameryka_Pn,  
              Antarktyda, Australia, Azja, Europa);  
tydzien = (pon,wto,sro,czw,pia,sob,nie);  
weekend=sob..nie;  
robocze=pon..pia;
```


Przykłady typów wyliczeniowych i okrojonych

```
TYPE kolory = (czerwony, niebieski, zielony, Azja);  
kontynenty = (Afryka, Ameryka_Pd, Ameryka_Pn,  
              Antarktyda, Australia, Azja, Europa);  
tydzien = (pon,wto,sro,czw,pia,sob,nie);  
weekend=sob..nie;  
robocze=pon..pia;
```

```
tydzien=(pon,wto,sro,czw,pia,sob,nie);  
weekend=(sob,nie);  
robocze=(pon,wto,sro,czw,pia);
```

Przykłady typów wyliczeniowych i okrojonych

```
TYPE kolory = (czerwony, niebieski, zielony, Azja);  
kontynenty = (Afryka, Ameryka_Pd, Ameryka_Pn,  
              Antarktyda, Australia, Azja, Europa);  
tydzien = (pon,wto,sro,czw,pia,sob,nie);  
weekend=sob..nie;  
robocze=pon..pia;
```

```
tydzien=(pon,wto,sro,czw,pia,sob,nie);  
weekend=(sob,nie);  
robocze=(pon,wto,sro,czw,pia);
```

```
robocze=(pon,wto,sro,czw,pia);  
tydzien=(robocze,sob,nie);
```

Przykłady typów wyliczeniowych i okrojonych

```
X = 1..100;
```

```
Y = 1..1;
```

```
Z = true..true;
```

```
V = INTEGER;
```

```
Przyjaciele = Ameryka_Pd..Ameryka_Pn
```

Zmienne

Zmienne posiadają:

- a) nazwę, która musi być identyfikatorem pascalowym i różnić się od słów kluczowych Pascala,

Zmienne

Zmienne posiadają:

- a) nazwę, która musi być identyfikatorem pascalowym i różnić się od słów kluczowych Pascala,
- b) typ, który określa, jakie informacje będą przechowywane w zmiennej; nazwa i typ zmiennej są wymienione w jej deklaracji,

Zmienne

Zmienne posiadają:

- a) nazwę, która musi być identyfikatorem pascalowym i różnić się od słów kluczowych Pascala,
- b) typ, który określa, jakie informacje będą przechowywane w zmiennej; nazwa i typ zmiennej są wymienione w jej deklaracji,
- c) aktualną wartość,

Zmienne

Zmienne posiadają:

- a) nazwę, która musi być identyfikatorem pascalowym i różnić się od słów kluczowych Pascala,
- b) typ, który określa, jakie informacje będą przechowywane w zmiennej; nazwa i typ zmiennej są wymienione w jej deklaracji,
- c) aktualną wartość,
- d) alokację, która jest miejscem w pamięci, gdzie ma być przechowywana wartość zmiennej,

Zmienne

Zmienne posiadają:

- a) nazwę, która musi być identyfikatorem pascalowym i różnić się od słów kluczowych Pascala,
- b) typ, który określa, jakie informacje będą przechowywane w zmiennej; nazwa i typ zmiennej są wymienione w jej deklaracji,
- c) aktualną wartość,
- d) alokację, która jest miejscem w pamięci, gdzie ma być przechowywana wartość zmiennej,
- e) zakres, który jest miejscem w programie, gdzie można odwoływać się do zmiennej,

Zmienne

Zmienne posiadają:

- a) nazwę, która musi być identyfikatorem pascalowym i różnić się od słów kluczowych Pascala,
- b) typ, który określa, jakie informacje będą przechowywane w zmiennej; nazwa i typ zmiennej są wymienione w jej deklaracji,
- c) aktualną wartość,
- d) alokację, która jest miejscem w pamięci, gdzie ma być przechowywana wartość zmiennej,
- e) zakres, który jest miejscem w programie, gdzie można odwoływać się do zmiennej,
- f) czas trwania, to jest czas, w jakim mogą wystąpić odwołania do zmiennej.

Zmienne

Zmienne posiadają:

- a) nazwę, która musi być identyfikatorem pascalowym i różnić się od słów kluczowych Pascala,
- b) typ, który określa, jakie informacje będą przechowywane w zmiennej; nazwa i typ zmiennej są wymienione w jej deklaracji,
- c) aktualną wartość,
- d) alokację, która jest miejscem w pamięci, gdzie ma być przechowywana wartość zmiennej,
- e) zakres, który jest miejscem w programie, gdzie można odwoływać się do zmiennej,
- f) czas trwania, to jest czas, w jakim mogą wystąpić odwołania do zmiennej.

-
- a), b) — określone treścią programu,
  - c), d) — ustalone chwilowo w trakcie wykonywania programu,
  - e), f) — określone w Pascalu na stałe.

Deklaracja zmiennych

```
sekcja-deklaracji-zmiennych = [ "VAR" deklaracja-zmiennych ";"  
                               { deklaracja-zmiennych ";" } ] .
```

Deklaracja zmiennych

```
sekcja-deklaracji-zmiennych = [ "VAR" deklaracja-zmiennych ";"  
                               { deklaracja-zmiennych ";" } ] .
```

```
deklaracja-zmiennych = lista-identyfikatorow ":" typ .
```

Deklaracja zmiennych

sekcja-deklaracji-zmiennych = ["VAR" deklaracja-zmiennych ";"
{ deklaracja-zmiennych ";" }] .

deklaracja-zmiennych = lista-identyfikatorow ":" typ .

lista-identyfikatorow = identyfikator { "," identyfikator } .

Deklaracja zmiennych

```
sekcja-deklaracji-zmiennych = [ "VAR" deklaracja-zmiennych ";"  
                               { deklaracja-zmiennych ";" } ] .
```

```
deklaracja-zmiennych = lista-identyfikatorow ":" typ .
```

```
lista-identyfikatorow = identyfikator { "," identyfikator } .
```

```
VAR krok      : INTEGER;  
    delta     : REAL;  
    delta1    : MojTyp;
```


Deklaracja zmiennych

```
sekcja-deklaracji-zmiennych = [ "VAR" deklaracja-zmiennych ";"  
                                { deklaracja-zmiennych ";" } ] .
```

```
deklaracja-zmiennych = lista-identyfikatorow ":" typ .
```

```
lista-identyfikatorow = identyfikator { "," identyfikator } .
```

```
VAR krok      : INTEGER;  
    delta     : REAL;  
    delta1    : MojTyp;  
    delta2    : Zespolona;
```


Deklaracja zmiennych

```
sekcja-deklaracji-zmiennych = [ "VAR" deklaracja-zmiennych ";"  
                                { deklaracja-zmiennych ";" } ] .
```

```
deklaracja-zmiennych = lista-identyfikatorow ":" typ .
```

```
lista-identyfikatorow = identyfikator { "," identyfikator } .
```

```
VAR krok      : INTEGER;  
    delta     : REAL;  
    delta1    : MojTyp;  
    delta2    : Zespolona;  
    i, j, k   : INTEGER;  
    z1        : Zal;
```

Deklaracja zmiennych

```
sekcja-deklaracji-zmiennych = [ "VAR" deklaracja-zmiennych ";"  
                                { deklaracja-zmiennych ";" } ] .
```

```
deklaracja-zmiennych = lista-identyfikatorow ":" typ .
```

```
lista-identyfikatorow = identyfikator { "," identyfikator } .
```

```
VAR krok      : INTEGER;  
    delta     : REAL;  
    delta1    : MojTyp;  
    delta2    : Zespolona;  
    i, j, k   : INTEGER;  
    z1        : Zal;  
    z2, z3    : Zal;
```

Deklaracja zmiennych

```
sekcja-deklaracji-zmiennych = [ "VAR" deklaracja-zmiennych ";"  
                                { deklaracja-zmiennych ";" } ] .
```

```
deklaracja-zmiennych = lista-identyfikatorow ":" typ .
```

```
lista-identyfikatorow = identyfikator { "," identyfikator } .
```

```
VAR krok      : INTEGER;  
    delta     : REAL;  
    delta1    : MojTyp;  
    delta2    : Zespolona;  
    i, j, k   : INTEGER;  
    z1        : Zal;  
    z2, z3    : Zal;  
    z4, z5    : ARRAY [1..200] OF INTEGER;
```

Wyrażenia

- **zmienne** — `VAR Promien, Kat, Luk: REAL;`

Wyrażenia

- zmienne — `VAR Promien, Kat, Luk: REAL;`
- stałe
  - ★ jawne — `3, 3.14, TRUE, 'a', 'ala ma kota'`

Wyrażenia

- **zmienne** — `VAR Promien, Kat, Luk: REAL;`
- **stałe**
  - ★ **jawne** — `3, 3.14, TRUE, 'a', 'ala ma kota'`
  - ★ **symboliczne** — `CONST pi = 3.14159, im = 'ala';`

Wyrażenia

- zmienne — `VAR Promien, Kat, Luk: REAL;`
- stałe
  - ★ jawne — `3, 3.14, TRUE, 'a', 'ala ma kota'`
  - ★ symboliczne — `CONST pi = 3.14159, im = 'ala';`
- wywołania funkcji — `SIN(Kat/180*pi)`

Wyrażenia

- zmienne — `VAR Promien, Kat, Luk: REAL;`
- stałe
  - ★ jawne — `3, 3.14, TRUE, 'a', 'ala ma kota'`
  - ★ symboliczne — `CONST pi = 3.14159, im = 'ala';`
- wywołania funkcji — `SIN(Kat/180*pi)`
- wyrażenia operatorowe — `(a * b) + (c * d)`
`(Kat >= 0.0) AND (Kat <= 180.0)`

Reguły wyliczania wyrażeń

a) **stałe jawne**: ich wartość jest im równa,

Reguły wyliczania wyrażeń

- a) **stałe jawne:** ich wartość jest im równa,
- b) **stałe symboliczne i zmienne:** ich wartość jest im przypisana, przy czym dla zmiennych może ulegać zmianie w trakcie pracy programu,

Reguły wyliczania wyrażeń

- a) **stałe jawne:** ich wartość jest im równa,
- b) **stałe symboliczne i zmienne:** ich wartość jest im przypisana, przy czym dla zmiennych może ulegać zmianie w trakcie pracy programu,
- c) **wywołania funkcji i wyrażenia operatorowe:** wpierw wyliczane są wartości argumentów (które same są wyrażeniami), a następnie operator lub funkcja wylicza swoją wartość.

Wyrażenia — przykłady

Stałe jawne

0   -0   (-0)   (-121)   (-00121)   -(121)

Wyrażenia — przykłady

Stałe jawne

0	-0	(-0)	(-121)	(-00121)	-(121)
+7,345	16.94	-21e12	-21.13e12.13	21.1e3e5	

Wyrażenia — przykłady

Stałe jawne

0	-0	(-0)	(-121)	(-00121)	-(121)
+7,345	16.94	-21e12	-21.13e12.13	21.1e3e5	
-21e+21	-2.1e-21	.21	2.1	21.	21

Wyrażenia — przykłady

Stałe jawne

0	-0	(-0)	(-121)	(-00121)	-(121)
+7,345	16.94	-21e12	-21.13e12.13	21.1e3e5	
-21e+21	-2.1e-21	.21	2.1	21.	21
Jasiu	'Jasiu'	"Jasiu"	Prawda	True	"True"

Wyrażenia — przykłady

Stałe jawne

0   -0   (-0)   (-121)   (-00121)   -(121)
 +7,345   16.94   -21e12   -21.13e12.13   21.1e3e5
 -21e+21   -2.1e-21   .21   2.1   21.   21
 Jasiu   'Jasiu'   "Jasiu"   Prawda   True   "True"

Stałe symboliczne

Dwa = 2   Cztery = 2*Dwa   Cztery = 2*2   Cztery = 4

Wyrażenia — przykłady

Stałe jawne

```
0      -0      (-0)      (-121)      (-00121)      -(121)
+7,345  16.94  -21e12  -21.13e12.13  21.1e3e5
-21e+21  -2.1e-21  .21    2.1    21.    21
Jasiu    'Jasiu'  "Jasiu"  Prawda   True    "True"
```

Stałe symboliczne

```
Dwa = 2      Cztery = 2*Dwa  Cztery = 2*2  Cztery = 4
Dwa = 4      Dwa = '4'    Dwa = 2.1    Dwa = 'Ala'
```

Wyrażenia — przykłady

Stałe jawne

```
0      -0      (-0)      (-121)      (-00121)      -(121)
+7,345  16.94  -21e12  -21.13e12.13  21.1e3e5
-21e+21  -2.1e-21  .21    2.1    21.    21
Jasiu    'Jasiu'  "Jasiu"  Prawda   True    "True"
```

Stałe symboliczne

```
Dwa = 2      Cztery = 2*Dwa  Cztery = 2*2  Cztery = 4
Dwa = 4      Dwa = '4'    Dwa = 2.1    Dwa = 'Ala'
```

Wywołania funkcji

```
TRUNC(odsetki)      TRUNC(0.8*odsetki)      ROUND(0.8)
```

Wyrażenia — przykłady

Stałe jawne

```
0      -0      (-0)      (-121)      (-00121)      -(121)
+7,345  16.94  -21e12  -21.13e12.13  21.1e3e5
-21e+21  -2.1e-21  .21      2.1      21.      21
Jasiu    'Jasiu'  "Jasiu"  Prawda    True     "True"
```

Stałe symboliczne

```
Dwa = 2      Cztery = 2*Dwa      Cztery = 2*2      Cztery = 4
Dwa = 4      Dwa = '4'        Dwa = 2.1        Dwa = 'Ala'
```

Wywołania funkcji

```
TRUNC(odsetki)      TRUNC(0.8*odsetki)      ROUND(0.8)
SQRT(SIN(alfa))    TRUNC(SIN(alfa)+COS(alfa))
```

Wyrażenia — przykłady

Wyrażenia operatorowe

`12 * dwapi + 3.5 * (calka + calka2)`

Wyrażenia — przykłady

Wyrażenia operatorowe

```
12 * dwapi + 3.5 * (calka + calka2)
```

```
12 dwapi + 3.5 * (2pi + 3pi)
```

Wyrażenia — przykłady

Wyrażenia operatorowe

`12 * dwapi + 3.5 * (calka + calka2)`

`12 dwapi + 3.5 * (2pi + 3pi)`

`kat > 0 AND kat < 2`

Wyrażenia — przykłady

Wyrażenia operatorowe

`12 * dwapi + 3.5 * (calka + calka2)`

`12 dwapi + 3.5 * (2pi + 3pi)`

`kat > 0 AND kat < 2`

`(kat > 0 + 3) + 2`

Wyrażenia — przykłady

Wyrażenia operatorowe

`12 * dwapi + 3.5 * (calka + calka2)`

`12 dwapi + 3.5 * (2pi + 3pi)`

`kat > 0 AND kat < 2`

`(kat > 0 + 3) + 2`

`podstawa DIV 0 + 2`

Wyrażenia — przykłady

Wyrażenia operatorowe

`12 * dwapi + 3.5 * (calka + calka2)`

`12 dwapi + 3.5 * (2pi + 3pi)`

`kat > 0 AND kat < 2`

`(kat > 0 + 3) + 2`

`podstawa DIV 0 + 2`

-
- Skąd wiemy jak je konstruować?

Wyrażenia — przykłady

Wyrażenia operatorowe

`12 * dwapi + 3.5 * (calka + calka2)`

`12 dwapi + 3.5 * (2pi + 3pi)`

`kat > 0 AND kat < 2`

`(kat > 0 + 3) + 2`

`podstawa DIV 0 + 2`

-
- Skąd wiemy jak je konstruować?
  - Jak rozstrzygać które z nich są poprawne?

Wyrażenia — przykłady

Wyrażenia operatorowe

`12 * dwapi + 3.5 * (calka + calka2)`

`12 dwapi + 3.5 * (2pi + 3pi)`

`kat > 0 AND kat < 2`

`(kat > 0 + 3) + 2`

`podstawa DIV 0 + 2`

-
- Skąd wiemy jak je konstruować?
  - Jak rozstrzygać które z nich są poprawne?
  - A które mają sens?

Operatory

- Podstawowe operatory proste

* porównanie — =

Operatory

- Podstawowe operatory proste
  - * porównanie — =
  - * przypisanie — :=

Operatory

- Podstawowe operatory proste
  - * porównanie — =
  - * przypisanie — :=
- ★ operatory arytmetyczne
  - * **dodawanie** — +

Operatory

- Podstawowe operatory proste
  - * porównanie — =
  - * przypisanie — :=
- ★ operatory arytmetyczne
  - * dodawanie — +
  - * odejmowanie — -

Operatory

- Podstawowe operatory proste
  - * porównanie — =
  - * przypisanie — :=
- ★ operatory arytmetyczne
  - * dodawanie — +
  - * odejmowanie — -
  - * mnożenie — *

Operatory

- Podstawowe operatory proste

- * porównanie — =

- * przypisanie — :=

- ★ operatory arytmetyczne

- * dodawanie — +

- * odejmowanie — -

- * mnożenie — *

- * dzielenie — /, DIV, MOD

Operatory

- Podstawowe operatory proste
  - * porównanie — =
  - * przypisanie — :=
- ★ operatory arytmetyczne
  - * dodawanie — +
  - * odejmowanie — -
  - * mnożenie — *
  - * dzielenie — /, DIV, MOD
- ★ operatory logiczne
  - * alternatywa — OR

Operatory

- Podstawowe operatory proste
  - * porównanie — =
  - * przypisanie — :=
- ★ operatory arytmetyczne
  - * dodawanie — +
  - * odejmowanie — -
  - * mnożenie — *
  - * dzielenie — /, DIV, MOD
- ★ operatory logiczne
  - * alternatywa — OR
  - * koniunkcja — AND

Operatory

- Podstawowe operatory proste
  - * porównanie — =
  - * przypisanie — :=
- ★ operatory arytmetyczne
  - * dodawanie — +
  - * odejmowanie — -
  - * mnożenie — *
  - * dzielenie — /, DIV, MOD
- ★ operatory logiczne
  - * alternatywa — OR
  - * koniunkcja — AND
  - * negacja — NOT

Operatory

- Podstawowe operatory proste
  - * porównanie — =
  - * przypisanie — :=
- ★ operatory arytmetyczne
  - * dodawanie — +
  - * odejmowanie — -
  - * mnożenie — *
  - * dzielenie — /, DIV, MOD
- ★ operatory logiczne
  - * alternatywa — OR
  - * koniunkcja — AND
  - * negacja — NOT
- ★ pozostałe operatory relacyjne — <, <=, <>, >=, >

Operatory

- Podstawowe operatory proste
  - * porównanie — =
  - * przypisanie — :=
- ★ operatory arytmetyczne
  - * dodawanie — +
  - * odejmowanie — -
  - * mnożenie — *
  - * dzielenie — /, DIV, MOD
- ★ operatory logiczne
  - * alternatywa — OR
  - * koniunkcja — AND
  - * negacja — NOT
- ★ pozostałe operatory relacyjne — <, <=, <>, >=, >
- Podstawowe operatory złożone
  - ★ konstruktory
  - ★ selektory

Operatory — priorytety

priorytet	operatory				
	grupu- jące	arytmetyczne	logiczne	mногоś- ciowe	relacyjne
najwyższy	( )	–	NOT	*	
		* / DIV MOD	AND		
		+ –	OR	+ –	
najniższy				IN	< <= = <> >= >

Instrukcje

Instrukcja — konstrukcja języka opisująca akcje, które mają być wykonane podczas procesu obliczeniowego.

Instrukcje

Instrukcja — konstrukcja języka opisująca akcje, które mają być wykonane podczas procesu obliczeniowego.

Przykłady instrukcji

```
WRITELN('Oto jest instrukcja');
```

Instrukcje

Instrukcja — konstrukcja języka opisująca akcje, które mają być wykonane podczas procesu obliczeniowego.

Przykłady instrukcji

```
WRITELN('Oto jest instrukcja');  
READ(liczba1);
```

Instrukcje

Instrukcja — konstrukcja języka opisująca akcje, które mają być wykonane podczas procesu obliczeniowego.

Przykłady instrukcji

```
WRITELN('Oto jest instrukcja');  
READ(liczba1);  
wynik := 3;
```

Instrukcje

Instrukcja — konstrukcja języka opisująca akcje, które mają być wykonane podczas procesu obliczeniowego.

Przykłady instrukcji

```
WRITELN('Oto jest instrukcja');  
READ(liczba1);  
wynik := 3;  
IF wynik = 3 THEN  
    WRITELN('Wynik poprawny')  
ELSE  
BEGIN  
    wynik := 7;  
    WRITELN('Wynik niepoprawny')  
END;
```

Instrukcje

Instrukcja — konstrukcja języka opisująca akcje, które mają być wykonane podczas procesu obliczeniowego.

Przykłady instrukcji

```
WRITELN('Oto jest instrukcja');  
READ(liczba1);  
wynik := 3;  
IF wynik = 3 THEN  
    WRITELN('Wynik poprawny')  
ELSE  
BEGIN  
    wynik := 7;  
    WRITELN('Wynik niepoprawny')  
END;
```

Instrukcje

Instrukcja — konstrukcja języka opisująca akcje, które mają być wykonane podczas procesu obliczeniowego.

Przykłady instrukcji

```
WRITELN('Oto jest instrukcja');  
READ(liczba1);  
wynik := 3;  
IF wynik = 3 THEN  
    WRITELN('Wynik poprawny')  
ELSE  
    BEGIN  
        wynik := 7;  
        WRITELN('Wynik niepoprawny')  
    END;  
END;
```


Instrukcje

Instrukcja — konstrukcja języka opisująca akcje, które mają być wykonane podczas procesu obliczeniowego.

Przykłady instrukcji

```
WRITELN('Oto jest instrukcja');  
READ(liczba1);  
wynik := 3;  
IF wynik = 3 THEN  
    WRITELN('Wynik poprawny')  
ELSE  
BEGIN  
    wynik := 7;  
    WRITELN('Wynik niepoprawny')  
END;
```

Instrukcje

Instrukcja — konstrukcja języka opisująca akcje, które mają być wykonane podczas procesu obliczeniowego.

Przykłady instrukcji

```
WRITELN('Oto jest instrukcja');  
READ(liczba1);  
wynik := 3;  
IF wynik = 3 THEN  
    WRITELN('Wynik poprawny')  
ELSE  
BEGIN  
    wynik := 7;  
    WRITELN('Wynik niepoprawny')  
END;
```

Instrukcja przypisania

`instrukcja-przypisania = zmienna " := " wyrażenie.`

Instrukcja przypisania

instrukcja-przypisania = zmienna " := " wyrażenie.

---

x := 1

Instrukcja przypisania

instrukcja-przypisania = zmienna " := " wyrażenie.

`x := 1`

`x := 1 + 2`

Instrukcja przypisania

instrukcja-przypisania = zmienna " := " wyrażenie.

---

x := 1

x := 1 + 2

x := 'ala ma kota'

Instrukcja przypisania

instrukcja-przypisania = zmienna " := " wyrażenie.

`x := 1`

`x := 1 + 2`

`x := 'ala ma kota'`

`x := y + 3`

Instrukcja przypisania

instrukcja-przypisania = zmienna " := " wyrażenie.

`x := 1`

`x := 1 + 2`

`x := 'ala ma kota'`

`x := y + 3`

`x := x + 3`

Instrukcja przypisania

instrukcja-przypisania = zmienna " := " wyrażenie.

`x := 1`

`x := 'ala ma kota'`

`x := x + 3`

`x := 1 + 2`

`x := y + 3`

`x := SIN(alfa*180/3.14)`

Zgodność typów w instrukcji przypisania

$x := 1$

Zgodność typów w instrukcji przypisania

$x := 1$

$x := 1.0$

Zgodność typów w instrukcji przypisania

`x := 1`   `x := 1.0`
`x := 'a'`

Zgodność typów w instrukcji przypisania

`x := 1`

`x := 1.0`

`x := 'a'`

`x := TRUE`

Zgodność typów w instrukcji przypisania

`x := 1`

`x := 1.0`

`x := 'a'`

`x := TRUE`

`x := y`

Zgodność typów w instrukcji przypisania

`x := 1`

`x := 1.0`

`x := 'a'`

`x := TRUE`

`x := y`

`x := x + y`

Zgodność typów w instrukcji przypisania

```
x := 1           x := 1.0
x := 'a'        x := TRUE
x := y          x := x + y
x := y + z
```


Zgodność typów w instrukcji przypisania

<code>x := 1</code>	<code>x := 1.0</code>
<code>x := 'a'</code>	<code>x := TRUE</code>
<code>x := y</code>	<code>x := x + y</code>
<code>x := y + z</code>	<code>x := y < z</code>

Zgodność typów w instrukcji przypisania

```
x := 1           x := 1.0
x := 'a'        x := TRUE
x := y          x := x + y
x := y + z      x := y < z
```

```
TYPE Miesiace = 1..12;
     DniTygodnia = (Pon, Wto, Sro, Czw, Pia, Sob, Nie);
```

Zgodność typów w instrukcji przypisania

```
x := 1           x := 1.0
x := 'a'         x := TRUE
x := y           x := x + y
x := y + z       x := y < z
```

```
TYPE Miesiace = 1..12;
      DniTygodnia = (Pon, Wto, Sro, Czw, Pia, Sob, Nie);
VAR  dzien      : DniTygodnia;
      miesiac    : Miesiace;
      liczba     : INTEGER;
```

Zgodność typów w instrukcji przypisania

```
x := 1           x := 1.0
x := 'a'        x := TRUE
x := y          x := x + y
x := y + z      x := y < z
```

```
TYPE Miesiace = 1..12;
      DniTygodnia = (Pon, Wto, Sro, Czw, Pia, Sob, Nie);
VAR  dzien      : DniTygodnia;
      miesiac    : Miesiace;
      liczba     : INTEGER;
```

```
liczba := dzien;
```

Zgodność typów w instrukcji przypisania

```
x := 1           x := 1.0
x := 'a'        x := TRUE
x := y          x := x + y
x := y + z      x := y < z
```

```
TYPE Miesiace = 1..12;
      DniTygodnia = (Pon, Wto, Sro, Czw, Pia, Sob, Nie);
VAR   dzien      : DniTygodnia;
      miesiac    : Miesiace;
      liczba     : INTEGER;

liczba := dzien;
liczba := miesiac;
```

Zgodność typów w instrukcji przypisania

```
x := 1           x := 1.0
x := 'a'        x := TRUE
x := y          x := x + y
x := y + z      x := y < z
```

```
TYPE Miesiace = 1..12;
      DniTygodnia = (Pon, Wto, Sro, Czw, Pia, Sob, Nie);
VAR   dzien      : DniTygodnia;
      miesiac    : Miesiace;
      liczba     : INTEGER;

liczba := dzien;
liczba := miesiac;
miesiac := liczba;
```

Struktura programu w Pascalu

```
PROGRAM policz(INPUT,OUTPUT);

CONST MaxInt = 20;
TYPE  Zakres = 0..MaxInt;
VAR   zmienna : Zakres;
      pomoc   : INTEGER;

BEGIN
  WRITELN('Podaj liczbe w zakresie 0..',MaxInt:1);
  READLN(zmienna);
  pomoc := 0;
  WHILE zmienna < MaxInt DO
  BEGIN
    pomoc := pomoc + 1;
    zmienna := zmienna + 1;
  END;
  WRITELN('Zmienna osiagnela wartosc ',MaxInt:1,
          ' w ',pomoc:1,' krokach.');
```

END.

Struktura programu w Pascalu

```
PROGRAM policz(INPUT,OUTPUT);

CONST MaxInt = 20;
TYPE  Zakres = 0..MaxInt;
VAR   zmienna : Zakres;
      pomoc   : INTEGER;

BEGIN
  WRITELN('Podaj liczbe w zakresie 0..',MaxInt:1);
  READLN(zmienna);
  pomoc := 0;
  WHILE zmienna < MaxInt DO
  BEGIN
    pomoc := pomoc + 1;
    zmienna := zmienna + 1;
  END;
  WRITELN('Zmienna osiagnela wartosc ',MaxInt:1,
          ' w ',pomoc:1,' krokach.');
```

END.

- Nagłówek programu

Struktura programu w Pascalu

```
PROGRAM policz(INPUT,OUTPUT);

CONST MaxInt = 20;
TYPE  Zakres = 0..MaxInt;
VAR   zmienna : Zakres;
      pomoc   : INTEGER;

BEGIN
  WRITELN('Podaj liczbe w zakresie 0..',MaxInt:1);
  READLN(zmienna);
  pomoc := 0;
  WHILE zmienna < MaxInt DO
  BEGIN
    pomoc := pomoc + 1;
    zmienna := zmienna + 1;
  END;
  WRITELN('Zmienna osiagnela wartosc ',MaxInt:1,
          ' w ',pomoc:1,' krokach.');
```

END.

- Nagłówek programu
- Blok programu

Struktura programu w Pascalu

```
PROGRAM policz(INPUT,OUTPUT);

CONST MaxInt = 20;
TYPE  Zakres = 0..MaxInt;
VAR   zmienna : Zakres;
      pomoc   : INTEGER;

BEGIN
  WRITELN('Podaj liczbe w zakresie 0..',MaxInt:1);
  READLN(zmienna);
  pomoc := 0;
  WHILE zmienna < MaxInt DO
  BEGIN
    pomoc := pomoc + 1;
    zmienna := zmienna + 1;
  END;
  WRITELN('Zmienna osiagnela wartosc ',MaxInt:1,
          ' w ',pomoc:1,' krokach.');
```

END.

- Nagłówek programu
- Blok programu
  - ★ Sekcja deklaracji stałych

Struktura programu w Pascalu

```
PROGRAM policz(INPUT,OUTPUT);

CONST MaxInt = 20;
TYPE  Zakres = 0..MaxInt;
VAR   zmienna : Zakres;
      pomoc   : INTEGER;

BEGIN
  WRITELN('Podaj liczbe w zakresie 0..',MaxInt:1);
  READLN(zmienna);
  pomoc := 0;
  WHILE zmienna < MaxInt DO
  BEGIN
    pomoc := pomoc + 1;
    zmienna := zmienna + 1;
  END;
  WRITELN('Zmienna osiagnela wartosc ',MaxInt:1,
          ' w ',pomoc:1,' krokach.');
```

END.

- Nagłówek programu
- Blok programu
  - ★ Sekcja deklaracji stałych
  - ★ Sekcja definicji typów

Struktura programu w Pascalu

```
PROGRAM policz(INPUT,OUTPUT);

CONST MaxInt = 20;
TYPE  Zakres = 0..MaxInt;
VAR   zmienna : Zakres;
      pomoc   : INTEGER;

BEGIN
  WRITELN('Podaj liczbe w zakresie 0..',MaxInt:1);
  READLN(zmienna);
  pomoc := 0;
  WHILE zmienna < MaxInt DO
  BEGIN
    pomoc := pomoc + 1;
    zmienna := zmienna + 1;
  END;
  WRITELN('Zmienna osiagnela wartosc ',MaxInt:1,
          ' w ',pomoc:1,' krokach.');
```

END.

- Nagłówek programu
- Blok programu
  - ★ Sekcja deklaracji stałych
  - ★ Sekcja definicji typów
  - ★ Sekcja deklaracji zmiennych

Struktura programu w Pascalu

```
PROGRAM policz(INPUT,OUTPUT);

CONST MaxInt = 20;
TYPE  Zakres = 0..MaxInt;
VAR   zmienna : Zakres;
      pomoc   : INTEGER;

BEGIN
  WRITELN('Podaj liczbe w zakresie 0..',MaxInt:1);
  READLN(zmienna);
  pomoc := 0;
  WHILE zmienna < MaxInt DO
  BEGIN
    pomoc := pomoc + 1;
    zmienna := zmienna + 1;
  END;
  WRITELN('Zmienna osiagnela wartosc ',MaxInt:1,
          ' w ',pomoc:1,' krokach.');
```

END.

- Nagłówek programu
- Blok programu
  - ★ Sekcja deklaracji stałych
  - ★ Sekcja definicji typów
  - ★ Sekcja deklaracji zmiennych
  - ★ Sekcja operacyjna

Struktura programu w Pascalu

```
PROGRAM policz(INPUT,OUTPUT);

CONST MaxInt = 20;
TYPE  Zakres = 0..MaxInt;
VAR   zmienna : Zakres;
      pomoc   : INTEGER;

BEGIN
  WRITELN('Podaj liczbe w zakresie 0..',MaxInt:1);
  READLN(zmienna);
  pomoc := 0;
  WHILE zmienna < MaxInt DO
  BEGIN
    pomoc := pomoc + 1;
    zmienna := zmienna + 1;
  END;
  WRITELN('Zmienna osiagnela wartosc ',MaxInt:1,
          ' w ',pomoc:1,' krokach.');
```

END.

- Nagłówek programu
  - Blok programu
    - ★ Sekcja deklaracji stałych
    - ★ Sekcja definicji typów
    - ★ Sekcja deklaracji zmiennych
    - ★ Sekcja operacyjna
- ||
Instrukcja złożona

Struktura programu w Pascalu

```
PROGRAM policz(INPUT,OUTPUT);

CONST MaxInt = 20;
TYPE  Zakres = 0..MaxInt;
VAR   zmienna : Zakres;
      pomoc   : INTEGER;

BEGIN
  WRITELN('Podaj liczbe w zakresie 0..',MaxInt:1);
  READLN(zmienna);
  pomoc := 0;
  WHILE zmienna < MaxInt DO
  BEGIN
    pomoc := pomoc + 1;
    zmienna := zmienna + 1;
  END;
  WRITELN('Zmienna osiagnela wartosc ',MaxInt:1,
          ' w ',pomoc:1,' krokach.');
```

END.

- Nagłówek programu
  - Blok programu
    - ★ Sekcja deklaracji stałych
    - ★ Sekcja definicji typów
    - ★ Sekcja deklaracji zmiennych
    - ★ Sekcja operacyjna
- ||
Instrukcja złożona
- * BEGIN

Struktura programu w Pascalu

```
PROGRAM policz(INPUT,OUTPUT);

CONST MaxInt = 20;
TYPE  Zakres = 0..MaxInt;
VAR   zmienna : Zakres;
      pomoc   : INTEGER;

BEGIN
  WRITELN('Podaj liczbe w zakresie 0..',MaxInt:1);
  READLN(zmienna);
  pomoc := 0;
  WHILE zmienna < MaxInt DO
  BEGIN
    pomoc := pomoc + 1;
    zmienna := zmienna + 1;
  END;
  WRITELN('Zmienna osiagnela wartosc ',MaxInt:1,
          ' w ',pomoc:1,' krokach.');
```

END.

- Nagłówek programu
- Blok programu
  - ★ Sekcja deklaracji stałych
  - ★ Sekcja definicji typów
  - ★ Sekcja deklaracji zmiennych
  - ★ Sekcja operacyjna
    - ||
Instrukcja złożona
    - * BEGIN
    - * Ciąg instrukcji

Struktura programu w Pascalu

```
PROGRAM policz(INPUT,OUTPUT);

CONST MaxInt = 20;
TYPE  Zakres = 0..MaxInt;
VAR   zmienna : Zakres;
      pomoc   : INTEGER;

BEGIN
  WRITELN('Podaj liczbe w zakresie 0..',MaxInt:1);
  READLN(zmienna);
  pomoc := 0;
  WHILE zmienna < MaxInt DO
  BEGIN
    pomoc := pomoc + 1;
    zmienna := zmienna + 1;
  END;
  WRITELN('Zmienna osiagnela wartosc ',MaxInt:1,
          ' w ',pomoc:1,' krokach.');
```

END.

- Nagłówek programu
- Blok programu
  - ★ Sekcja deklaracji stałych
  - ★ Sekcja definicji typów
  - ★ Sekcja deklaracji zmiennych
  - ★ Sekcja operacyjna
    - ||
    - Instrukcja złożona
    - * BEGIN
    - * Ciąg instrukcji
    - * **END**

Struktura programu w Pascalu

```
program = naglowek-programu ";" blok-programu ".".
```

Struktura programu w Pascalu

```
program = naglowek-programu ";" blok-programu ".".  
naglowek-programu = "PROGRAM" identyfikator  
                  [ "(" parametry-programu ")" ].
```

Struktura programu w Pascalu

```
program = naglowek-programu ";" blok-programu ".".  
naglowek-programu = "PROGRAM" identyfikator  
                [ "(" parametry-programu ")" ].  
parametry-programu = lista-identyfikatorow.
```

Struktura programu w Pascalu

```
program = naglowek-programu ";" blok-programu ".".  
naglowek-programu = "PROGRAM" identyfikator  
                [ "(" parametry-programu ")" ].  
parametry-programu = lista-identyfikatorow.  
lista-identyfikatorow = identyfikator {"," identyfikator}.
```

Struktura programu w Pascalu

```
program = naglowek-programu ";" blok-programu ".".  
naglowek-programu = "PROGRAM" identyfikator  
                [ "(" parametry-programu ")" ].  
parametry-programu = lista-identyfikatorow.  
lista-identyfikatorow = identyfikator {"," identyfikator}.  
blok-programu = blok
```

Struktura programu w Pascalu

```
program = naglowek-programu ";" blok-programu ".".  
naglowek-programu = "PROGRAM" identyfikator  
                [ "(" parametry-programu ")" ].  
parametry-programu = lista-identyfikatorow.  
lista-identyfikatorow = identyfikator {"," identyfikator}.  
blok-programu = blok  
blok = sekcja-deklaracji-stalych  
      sekcja-definicji-typow  
      sekcja-deklaracji-zmiennych  
      sekcja-operacyjna.
```

Struktura programu w Pascalu

```
program = naglowek-programu ";" blok-programu ".".  
naglowek-programu = "PROGRAM" identyfikator  
                [ "(" parametry-programu ")" ].  
parametry-programu = lista-identyfikatorow.  
lista-identyfikatorow = identyfikator {"," identyfikator}.  
blok-programu = blok  
blok = sekcja-deklaracji-stalych  
      sekcja-definicji-typow  
      sekcja-deklaracji-zmiennych  
      sekcja-operacyjna.  
sekcja-operacyjna = instrukcja-zlozona.
```


Struktura programu w Pascalu

```
program = naglowek-programu ";" blok-programu ".".  
naglowek-programu = "PROGRAM" identyfikator  
                [ "(" parametry-programu ")" ].  
parametry-programu = lista-identyfikatorow.  
lista-identyfikatorow = identyfikator {"," identyfikator}.  
blok-programu = blok  
blok = sekcja-deklaracji-stalych  
      sekcja-definicji-typow  
      sekcja-deklaracji-zmiennych  
      sekcja-operacyjna.  
sekcja-operacyjna = instrukcja-zlozona.  
instrukcja-zlozona = "BEGIN" ciag-instrukcji "END".
```

Struktura programu w Pascalu

```
program = naglowek-programu ";" blok-programu ".".  
naglowek-programu = "PROGRAM" identyfikator  
                [ "(" parametry-programu ")" ].  
parametry-programu = lista-identyfikatorow.  
lista-identyfikatorow = identyfikator {"," identyfikator}.  
blok-programu = blok  
blok = sekcja-deklaracji-stalych  
      sekcja-definicji-typow  
      sekcja-deklaracji-zmiennych  
      sekcja-operacyjna.  
sekcja-operacyjna = instrukcja-zlozona.  
instrukcja-zlozona = "BEGIN" ciag-instrukcji "END".  
ciag-instrukcji = instrukcja { ";" instrukcja }.
```

Struktura programu w Pascalu

```
program = naglowek-programu ";" blok-programu ".".  
naglowek-programu = "PROGRAM" identyfikator  
                [ "(" parametry-programu ")" ].  
parametry-programu = lista-identyfikatorow.  
lista-identyfikatorow = identyfikator {"," identyfikator}.  
blok-programu = blok  
blok = sekcja-deklaracji-stalych  
      sekcja-definicji-typow  
      sekcja-deklaracji-zmiennych  
      sekcja-operacyjna.  
sekcja-operacyjna = instrukcja-zlozona.  
instrukcja-zlozona = "BEGIN" ciag-instrukcji "END".  
ciag-instrukcji = instrukcja { ";" instrukcja }.
```

```
PROGRAM krotki;  
BEGIN  
END.
```

```
PROGRAM podstawienie;  
VAR  wynik : BOOLEAN;  
     x,y   : REAL;  
     i     : INTEGER;  
BEGIN  
  wynik := (x = y) = (i < x);  
END.
```

```
PROGRAM podstawienie;  
VAR  wynik : BOOLEAN;  
     x,y   : REAL;  
     i     : INTEGER;  
BEGIN  
  wynik := (x = y) = (i < x);  
END.
```

Struktury danych + Algorytm = Program

Indeks

- Algorytm
  - Przykładowy algorytm
  - Przykładowy algorytm
- Budowa systemu informatycznego
- Diagramy algorytmów
- Składnia programu
  - Notacja MBNF
    - Przykłady
    - Przykady cd.
  - Diagramy składni
    - Przykłady
- Kategorie składniowe Pascala
- Typy danych
  - Definicja typów danych
  - Zakres wartości
  - Ograniczanie zakresu
  - Przykłady typów wyliczeniowych i okrojonych
- Identyfikatory

- Zmienne
  - Deklaracja zmiennych
- Wyrażenia
  - Reguły wyliczania
  - Przykłady
- Operatory
  - Priorytety
- Instrukcje
  - Instrukcja przypisania
  - Zgodność typów
- Struktura programu w Pascalu
- Motto